

”Alkuun se oli vaan yksittäinen potku tai lyönti” - Miesten kokema lähisuhdeväkivalta ja avun piiriin hakeutuminen

Tuuna Hyökyvaara & Karolina Janczak

**”Alkuun se oli vaan yksittäinen potku tai lyönti” - Miesten
kokema lähisuhdeväkivalta ja avun piiriin hakeutuminen**

Tuuna Hyökyvaara, Karolina Janczak

”Alkuun se oli vaan yksittäinen potku tai lyönti” - Miesten kokema lähisuhdeväkivalta ja avun piiriin hakeutuminen

Vuosi

2021

Sivumäärä

69

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ja antaa ihmisille enemmän tietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta sekä avun piiriin hakeutumisesta. Opinnäytetyöllä haluttiin selvittää minkälaista lähisuhdeväkivaltaa miehet ovat kohdanneet ja minkälainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut. Näiden lisäksi opinnäytetyöllä haluttiin selvittää millaisia haasteita miehet kohtaavat hakiessaan apua. Tavoitteena oli saada lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden miesten ääni kuuluviin ja antaa heille mahdollisuus kertoa omia kokemuksiaan lähisuhdeväkivallasta. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden miesten lisäksi opinnäytetyössä otettiin huomioon Miessakit ry:n työntekijöiden näkökulma. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Miessakit ry:n ja Väkivaltaa kokeneet miehet -toiminnan kanssa. Yhteistyökumppanin kautta tavoitettiin tutkimuksen kohteena olleita miehiä ja työntekijöitä vastaamaan kyselylomakkeeseen sekä osallistumaan haastatteluun.

Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, jonka aineistonhankintamenetelminä käytettiin sähköistä kyselylomaketta sekä teemahaastattelua. Kyselylomakkeeseen vastasi yhdeksän lähisuhdeväkivaltaa kokenutta miestä ja kolme Miessakit ry:n työntekijää. Teemahaastattelut toteutettiin kolmelle kyselylomakkeeseen vastanneelle miehelle ja yhdelle työntekijälle. Kyselylomakkeet ja haastattelut analysoitiin käyttäen laadullisia analyysimenetelmiä. Työn teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa. Teoriaosuus pohjautuu ajankohtaisiin lähdekirjallisuuksiin ja aiempiin tutkimuksiin.

Tutkimustuloksien perusteella miehet olivat kohdanneet lähisuhteissaan fyysisen ja henkisen väkivallan muotoja, jotka olivat usein kietoutuneita toisiinsa ja joiden tekijänä on ollut usein miehen puoliso. Haasteiksi avun piiriin hakeutumiselle nousivat häpeän tunne sekä tiedon ja palveluiden puute. Miehet ja haastatellut työntekijät kokivat, että miehen sukupuoli vaikutti avun hakemiseen. Tuloksista voidaan päätellä, että miehet olivat tyytyväisiä Miessakit ry:n tarjoamaan apuun. Ohjatut vertaistukiryhmät oli asiakkaiden keskuudessa koettu hyödyllisimmäksi avunmuodoksi.

Asiasanat: Väkivalta, lähisuhdeväkivalta, avun hakeminen, miehet

Tuuna Hyökyvaara, Karolina Janczak

"First it was just a kick or a punch"- Intimate partner violence experienced by men and seeking help for it

Year 2021

Pages 69

The purpose of this thesis was to study and describe intimate partner violence experienced by men, and the help that is offered to those who experience that violence. The aim of the thesis was to find out what types of intimate partner violence men have encountered and what kind of processes and challenges are involved when applying for help. The intention was to give a voice and chance to be heard for men who had experienced intimate partner violence and to give them the opportunity to share their own experiences. In addition to studying the victims' experiences, the responses of people providing help in this field were collected. The thesis was carried out in co-operation with Miessakit ry (a registered organization) whose help included finding study participants to be interviewed and answering the survey.

The thesis was a qualitative study, the data acquisition methods of which were an electronic survey and a thematic interview. Nine men who had experienced intimate partner violence and three employees of Miessakit ry. responded in the study. Thematic interviews were conducted with three victims and one employee, all of whom responded to the initial survey. Questionnaires and interviews were analyzed using qualitative analysis methods. The theoretical framework of the work deals with violence and intimate partner violence. The theoretical part is based on current reference literature and previous research.

Based on the results of the study, men had encountered both physical and mental violence in their close relationships, which were often intertwined and perpetrated by the men's spouses. Challenges when seeking help included a sense of shame, and also lack of services and information about them. The respondents felt that a male gender influences the decision to seek help. It can be concluded from the results that the men were satisfied with the help provided by Miessakit ry. Guided peer support groups were perceived by clients as the most useful form of assistance.

Keywords: Violence, domestic violence, intimate partner violence, seeking help, men

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Tarkoitus ja tavoitteet	7
3	Yhteistyökumppanin esittely	7
4	Väkivalta	8
4.1	Väkivallan muodot	9
4.2	Väkivallan kierre	13
4.3	Väkivallan tausta	14
5	Lähisuhdeväkivalta	14
5.1	Lähisuhdeväkivallan muodot	15
5.2	Miesten kokema lähisuhdeväkivalta	17
5.3	Miesten avun hakeminen lähisuhdeväkivaltaan	20
6	Aineiston hankinta	21
6.1	Kyselylomake	21
6.2	Teemahaastattelu	23
7	Aineiston analyysi	25
7.1	Kyselylomakkeen analyysi	25
7.2	Teemahaastattelun analyysi	25
8	Tutkimustulokset	27
8.1	Kyselylomake	27
8.2	Teemahaastattelun tulokset	30
8.2.1	Väkivalta ja suhde	30
8.2.2	Koetun väkivallan muodot	31
8.2.3	Väkivallan toistuvuus	33
8.2.4	Avun piiriin hakeutuminen	35
8.2.5	Haasteet avun piiriin hakeutumisessa	36
8.2.6	Avun piiri	37
9	Johtopäätökset	39
10	Luotettavuus ja eettisyys	43
11	Pohdinta	44
	Lähteet	47
	Kuviot	53
	Liitteet	54

1 Johdanto

Miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa on tutkittu huomattavasti vähemmän kuin naisten kokemaa. Opinnäytetyöllä haluttiin avata keskustelua miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta. Miehet mielletään usein väkivallan tekijöiksi eikä uhreiksi. Saatetaan ajatella, ettei nainen voi olla väkivallan tekijänä, ja sen vuoksi nainen mielletään usein uhriksi väkivaltaisessa suhteessa. Miehiin kohdistuva väkivalta on vähemmän näkyvä ilmiö kuin naisiin kohdistuva väkivalta. Tämän vuoksi miesten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan voi liittyä paljon ennakoasenteita. Miehet lähisuhdeväkivallan uhreina on aiheena ajankohtainen ja se on noussut julkiseen keskusteluun viime vuosien aikana. Esimerkiksi laulaja Antti Tuisku on tuonut ilmiötä näkyvämmäksi esittämällä Vain Elämää -ohjelmassa kappaleen Joku raja, joka alunperin julkaistiin PMMP-yhtyeen esittämänä. Paula Vesalan ja Mira Luotin kirjoittama kappale otti kantaa naisiin kohdistuvaan väkivaltaan. Antti Tuisku versioi kappaleen suosittuun Vain Elämää -televisioformaattiin, ja siinä hän käsitteli miehen kokemaa parisuhdeväkivaltaa (Aflecht 2019).

”Jos lyöt vielä kerran niin minä tapan sut
Ja isken jollain millä sinäkin oot mua hakannut
Mä astun harhaan taivaan tieltä jonnekin pimeään
Mut viedään sinne missä ei ees tarvitse nimeään” (Genius 2020.)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta sekä avunpiiriin hakeutumisesta. Aikaisempaa tutkimusta miesten kokemasta väkivallasta on tehty hyvin vähän. Suomessa Markku Heiskanen ja Elina Ruuskanen (2010) ovat tutkineet miesten kokemaa väkivaltaa vuonna 2010 julkaistussa Tuhansien iskujen maa -tutkimuksessaan (Heiskanen & Ruuskanen 2010). Miessakit ry on toteuttanut vuosien 2016-2017 välillä tutkimusta koskien miesten kokemaa väkivaltaa ja mahdollisuutta avun hakemiseen ja saamiseen (Peitsalo, Pekkola & Sarlin 2017). Opinnäytetyössä halutaan tuoda miesten kokemaa väkivaltaa enemmän ihmisten tietoisuuteen ja saada väkivallan kokijoiden ääni kuuluviin.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena käyttäen aineistonhankintamenetelminä kyselylomaketta ja teemahaastattelua. Aineisto tutkimukseen on kerätty Miessakit ry:n Väkivaltaa kokeneiden miesten toimintaan osallistuneilta nykyisiltä ja entisiltä asiakkailta. Tutkimuksessa on selvitetty myös Miessakit ry:n työntekijöiden näkemyksiä miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta ja avunhankintaprosessista.

2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on laadullisen tutkimuksen menetelmin saada tietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta ja avunhankintaprosessista. Opinnäytetyöllä halutaan selvittää millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet ovat kohdanneet ja millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on heidän kokemuksensa mukaan ollut. Näiden lisäksi pyritään selvittämään ovatko miehet kohdanneet haasteita hakiessaan apua ja onko avun hakemiselle ollut esteitä. Tavoitteena on saada lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden miesten ääni kuuluviin ja antaa heille mahdollisuus kertoa kokemuksistaan omin sanoin. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden miesten lisäksi opinnäytetyössä huomioidaan väkivaltaa työssä kohdanneiden työntekijöiden näkökulma. Työntekijöiden kautta pyritään selvittämään, millainen asiakkaan avunhankintaprosessi lähisuhdeväkivaltaan liittyen on ja minkälaista lähisuhdeväkivaltaa miehet ovat kokeneet heidän näkemyksensä mukaan.

Tutkimus toteutetaan käyttämällä aineistonhankintamenetelminä kyselylomaketta ja teemahaastattelua. Kyselylomakkeen avulla kerätään tietoa tutkittavasta ilmiöstä lähisuhdeväkivaltaan apua hakeneilta miehiltä ja Miessakit ry:n työntekijöiltä. Kyselylomakkeen avulla hankitaan mahdollisia haastateltavia. Miesten ja työntekijöiden näkemysten avulla kerätään tietoa ja ymmärrystä miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta ja avunhankintaprosessista. Aineistoa voidaan hyödyntää väkivallan uhriksi joutuneiden miesten palveluiden kehittämisessä.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet ovat kohdanneet?
2. Millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut?

3 Yhteistyökumppanin esittely

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Miessakit ry:n sekä heidän Väkivaltaa kokeneet miehet-toiminnan kanssa. Miessakit ry on toiminut parisuhdeväkivaltaa kokeneiden miesten parissa vuodesta 1995 tarjoten ammattimaisia tuki- ja kriisipalveluita ja vertaistoimintaa. Lisäksi Miessakit kouluttavat vertaisohjaajia. (Miessakit ry 2020a.) Toiminta on keskustelumuotoista. Sitä toteutetaan ryhmissä, kahden keskeisinä keskusteluna sekä viestintäpalveluiden kautta tapahtuvana keskusteluna. Kaikki toiminta on mieskeskeistä ohjaajia myöden, ja se nähdään osallistumiskynnystä madaltavana ja kokemuksia yhdistävänä tekijänä. (Miessakit ry 2020b.) Miessakit ry toteutti loppuvuodesta 2016 sähköisen tutkimuksen, jonka aiheena oli miesten kokemaa väkivaltaa. Kyselyn vastauksista ilmenee, että merkittävät toimintamuodot auttamiselle ovat puhelimitse tapahtuva keskustelu, internetin

välityksellä tapahtuva auttaminen, kahden keskeiset tapaamiset sekä vertaistoiminta. Miehistä, joka kolmas kokee hyvin merkitykselliseksi tapaamiset ammattiauttajan kanssa. (Peitsalo ym. 2017.)

Miesten kokemiin väkivaltaisuuksiin on mahdollista saada apua keskustelemalla. Miessakit ry:n työntekijän kanssa pohditaan yhdessä keinoja mielenterveydellisten vammojen hoitamiseen. Jotta asiakkaalle saadaan rakennettua arvostettu ja luottamuksellinen ilmapiiri keskusteluiden sisältö ei päädy kolmansille osapuolille. Luottamuksellisessa ilmapiirissä asiakas voi rohkeasti avautua kokemuksistaan. Ryhmän palvelut ja niihin hakeutuminen ovat apua tarvitseville ilmaisia. (Miessakit ry 2020b.) Historiallisesti tarkasteltuna ryhmässä työskentely on ollut sosiaalityössä perinteinen työmenetelmä vaikka se ei ole kuitenkaan näkynyt vakiintuneissa työtavoissa alalla. Viime aikoina ryhmämuotoista asiakastyöskentelyä on alettu kehittämään enemmän. Yhtenä syynä muutokseen on ollut havainto siitä, että asiakaskunnan elämässä tavanomaisiin ongelmiin nähden vakiintuneet työtavat sosiaalityössä ovat olleet vajavaisia. (Kehus & Lähteinen 2009.)

Missiona Miessakit ry:llä on huolehtia miesten elämän rakenteiden ja hyvinvoinnin kokonaisvaltaisesta parantamisesta sekä toteuttaa miesten ja naisten välisen kumppanuuden, hyvinvoinnin ja kunnioittavuuden vahvistamista. Yhdistyksen arvoissa keskeisimpänä asiana on ovat mieserityisyys, vertaisuus, ammatillisuus ja hyvinvoinnin edistys. Mieserityisyydellä halutaan korostaa, että mies tulee toiminnan keskiössä kuulluksi ja kohdatuksi aidosti. Kokemukset ja niihin pohjautuva elämäntilaisuus ovat toiminnan perusta. Työntekijöiden ammattitaitoa hyödynnetään ja ylläpidetään yhdistämällä uhrien erilaisia kokemuksia, jatkuvalla tietojen ja taitojen kehittämisellä asiakkaista oppimalla sekä täydennyskoulutusten kautta. (Miessakit ry 2020c.)

4 Väkipalta

Tapoja määritellä perusteellisesti väkivaltaa ja sen useita eri muotoja on paljon. Väkipallan laaja-alainen käsittely on aloitettava määrittelemällä väkipallan eri muodot, jotka ovat tieteellisesti perusteltavissa. Maailman terveystjärjestö (World Health Organization) määrittelee väkipallan seuraavalla tavalla: ”Väkipalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen.” Maailman terveystjärjestön väkipallan määrittelemisen liittyy itse väkipallaiseen tekoon eikä teosta aiheutuneisiin jälkiseurauksiin. Teot, jotka eivät aiheuta vammoja tai varsinaista hengenvahdtoa, mutta kuitenkin aiheuttavat

haitallista kuormitusta yksittäiselle henkilölle, ryhmille tai perheelle, on tutkijoista määriteltävissä väkivallaksi. (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi & Lozano 2005, 21-22.)

Väkivalta voi koskettaa jokaista ihmistä. Kokemukset voivat saada alkunsa jo lapsuudenkodista, jossa vanhemmat ovat esimerkiksi saattaneet käyttää alkoholia tai muita päihteitä. Tekotavasta riippumatta väkivalta vahingoittaa sekä fyysisesti että psyykkisesti. Väkivaltaisuuksien ovat traumaattisia kokemuksia, jotka voivat johtua henkisestä sekä fyysisestä väkivallasta. On hyvin yleistä, että väkivallan tekoja tai kokemuksia salataan eivätkä ne sen vuoksi tule esille. Syynä voi olla pelko väkivallan uusiutumisesta, häpeästä tai syyllisyyden tunteesta. (Suomen mielenterveys ry 2020.) Väkivalta voi olla esillä ja tunnistettavissa, tai se voi olla piilotettuna ulkopuolisilta. Väkivaltaisuus saattaa aluksi ilmetä pieniltä tuntuvina tekoina, kuten sanallisella loukkaamisella, ja se yleensä muuttuu ajan kanssa pahemmaksi, esimerkiksi pahoinpitelemiseksi. Väkivalta voi olla henkistä, fyysistä, vainoamista, taloudellista, seksuaalista, kaltoin kohtelua ja laiminlyöntiä sekä digitaalista. (Ensi- ja turvakotien liitto 2020.) Väkivallan kriteerit täyttyvät kaikenlaisesta toiseen henkilöön kohdistetusta valta- ja lannistamisesta ja vastoin omaa tahtoaan toimimisesta, eikä se välttämättä ole fyysinen teko. Väkivallalla tavoitellaan henkilön tai ryhmän määräämisvallan rajoittamista ja hallitsemista. (Jokinen 2000.)

Väkivaltaiset teot sen eri muodoissa johtavat mahdollisesti kuolemaan, joka voi johtua fyysisestä tekotavasta tai pitkään jatkuneen henkisen väkivallan seurauksena toteutettuna itsemurhana. Lievempinä ilmiöinä on havaittu mielenterveydellisiä ongelmia, kehityshäiriöitä, terveydellisiä haittoja ja puutteellista osaamista sosiaalisessa kanssakäymisessä. (Rikksentorjunta 2020.) Poliisin tietoon tulevien tapausten mukaan väkivallan tekijänä on useimmiten mies ja kohdehenkilönä nainen. Suomessa pyritään ymmärtämään ja auttamaan väkivallan tekijää, kohdehenkilöä ja mahdollisesti tilanteessa mukana olevia lapsia. Toimintatapa on poikkeavaa muihin Euroopan maihin verrattuna. (Ensi- ja turvakotien liitto 2020.)

4.1 Väkivallan muodot

Henkistä väkivaltaa on vaikea tunnistaa, minkä vuoksi siihen ei aina haeta apua. Henkinen väkivalta ilmenee monin eri muodoin, muun muassa haukkumisena, psyykkisenä, pelotteluna, uhkailuna ja välinpitämättömyytenä. (Suomen mielenterveys ry 2020.) Henkinen väkivalta vaikuttaa itsetuntoon; sanat voivat satuttaa enemmän kuin fyysinen väkivalta. Uhrille saattaa aiheutua erilaisia stressitiloja, työkyvyttömyyttä, pelkoa, ahdistusta, paniikitiloja ja muita mahdollisia mielenterveyden häiriöitä. Henkistä väkivaltaa kokeneen voi tunnistaa siitä, että hän epäilee omaa osaamistaan ja saattaa pyydellä anteeksi tekemisiään, hänellä ei ole omaa päätäntävaltaa asioihin tai henkilö on hyvin vähän yhteyksissä läheisiinsä. Henkisen väkivallan ja riitelemisen ero on todellinen pelko oman turvallisuutensa puolesta. Henkisen väkivallan

uhri saattaa kokea niin suurta pelkoa ettei uskalla puhua tai kertoa asioita väkivallan tekijälle. (Naisten linja 2020.) Henkinen väkivalta voi tapahtua kahden ihmisen välisenä kanssakäymisenä, jokapäiväisenä rutiininomaisena kiusantekona. Sen tarkoituksena on horjuttaa ja hallita kohdehenkilön mielenterveyttä, jotta tämä voidaan saada alistumaan tekijän oman tahdon mukaisesti. (Parisuhdekeskus Kataja 2020.)

Ruumiillista väkivaltaa edeltää aina henkisen väkivallan käyttö, josta on siirrytty pahoinpitelyyn, lyömiseen, potkimiseen, tönimiseen tai hiuksista repimiseen. Toisen henkilön omaisuuden tuhoaminen on tulkittavissa sekä fyysisenä että henkisenä väkivallantekona vaikka se ei aiheuttaisi ruumiillista väkivaltaa uhrille. (Pääkaupungin turvakoti ry 2020.) Tönäisy tai kiinnipitäminen, pieniltä tuntuvat teot, ovat usein ensimmäisiä fyysisen väkivallan merkkejä. Kaikkea fyysisesti tapahtuvaa kontaktia omasta tahdosta riippumatta voidaan pitää väkivallan tekoina vaikka ne eivät sattuisi. Toisen terveyden, tarpeiden tai turvallisuuden huomiotta jättäminen on myös väkivallanteko. (Naistenlinja 2020.) Jo fyysisen väkivallan näkeminen aiheuttaa lapsissa ahdistuneisuutta, pelkotiloja ja voi mahdollisesti vaikuttaa mielenterveyteen. Fyysistä väkivaltaa kokeneet lapset saattavat sairastua psyykkisesti erilaisin oirein. Nuorena koettu väkivalta voi aiheuttaa käyttäytymisongelmia ja vaikuttaa nuoren identiteettiin sekä kykyyn ymmärtää oikeudenmukaisuutta. Perheväkivalta on yleensä toistuvaa ja jatkuvaa, vanhemmilta opittua käytöstä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2017.)

Vainoamisen kohteena oleva henkilö voi saada paljon toistuvia yhteydenottoja eri kanavissa kuten puhelimitse, kirjeitse tai sosiaalisten mediakanavien kautta. Vainottavaa voidaan seurata, vakoilla sekä ahdistella eri keinoin. Vainottu voi joutua väkivallan tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi. Riski joutua väkivallan uhriksi on todennäköistä mikäli vainoaja sekä kohdehenkilö ovat aiemmin seurustelleet. Pelon myötä vainottavalle voi aiheutua monia psyykkisiä ja henkisiä vaurioita. Vainoamisen rikosnimikkeen kriteerit täyttyvät, kun vainoaja on toistuvasti ottanut yhteyttä, seurannut, uhkaillut tai muilla menetelmillä aiheuttanut kohdehenkilössä ahdistumista sekä pelkotiloja. Pahimmillaan vainottu voi joutua muuttamaan toiselle paikkakunnalle, salaamaan tietonsa, vaihtamaan työpaikkaa ja hakemaan lähestymiskieltoa. (Psyjuridica Oy 2013.) Rikoslakia (19.12.1889/39) on päivitetty vuoden 2014 alusta eduskunnan päätöksellä siten, että siihen kirjattiin lisäys vainoamisesta on rangaistavana tekona. Rikoslain 25. luku vapauteen kohdistuvista rikoksista, pykälä 7a§, toteaa ”Joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, vainoamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”.

Taloudellisessa väkivallassa tekijä voi rajoittaa toisen rahankäyttöä tai töihin pääsyä, pitää toista rahattomana tai käyttää luvattomasti toisen taloudellisesti mitattavaa omaisuutta. Taloudellisen väkivallan tekijä saattaa käyttää toisen pankkitiliä ja luottokortteja ilman toisen suostumusta. Niin ikään painostaminen luoton ja velan ottamiseen tai salassa hyödyntäen toisen henkilötietoja on taloudellisen väkivallan teko. (Ensi- ja turvakotien liitto 2020.) Kiristämistä ja uhkailua taloudellisessa tavoittelussa tapahtuu hyvin yleisesti pari- ja perhesuhteissa. Pidempiaikainen hyväksikäyttö voi alkaa tuntua uhrista normaalilta teolta, jota ei välttämättä tunnisteta, koska siitä on tullut suhteessa rutiininomaista. Taloudellinen hyväksikäyttö voi alkaa esimerkiksi rahan lainauksena, kuten hyvässä tarkoituksessa läheisen laskujen maksamiseen, ja todellisuudessa rahat saattavat mennä päihteiden käyttöön. Suomalainen sosiaalialan järjestö Takuusäätiö tarjoaa maksutonta apua raha- ja velkaongelmista kärsiville ihmisille. (Takuusäätiö 2020a.) Takuusäätiön takaamien yhdistelylainojen hakijoista noin kymmenesosassa velkaantuminen on johtunut toisen henkilön aiheuttamasta taloudellisesta väkivallasta (Takuusäätiö 2020b).

Seksuaalista väkivaltaa on monenlaista. Nimikkeen alle lukeutuvat muun muassa raiskaus, seksiin pakottaminen, koskettaminen ilman toisen suostumista ja alistaminen sekä pakottaminen seksuaalisiin tekoihin tai pornograafisen materiaalin katsomiseen. (Pääkaupungin turvakoti ry 2020.) Seksuaalinen väkivalta ei tarkoita aina pakottamista fyysiseen kanssakäymiseen. Vallan väärinkäyttö voi saada toisen alistumaan yhdyntään miellyttääkseen toista osapuolta tai välttyäkseen vaikkapa pahoinpitelyltä. Seksuaalisessa väkivallassa ilmenee usein henkisen ja fyysisen väkivallan toimia. Jokaisella ihmisellä on oikeus kieltäytyä seksistä parisuhdestatuksesta riippumatta. (Nollalinja 2020.) Seksuaalisesti lähestyminen ei-halutuilla viesteillä tai toisen oman halun manipulointi, uhkailu ja kiristäminen seksillä ovat seksuaalista väkivaltaa. Seksuaalisesti pakotetuksi joutunut uhri ei pysty ilmaisemaan omaa tahtoaan huumattuna tai päihtyneenä. Hän voi olla myös mielentilaltaan kyvytön arvioimaan tilannetta tai on jo nukahtanut. Seksuaalisen väkivallan tekoihin kuuluvat myös uhrin pakottaminen raskauden keskeyttämiseen tai myymään seksuaalisia palveluita vailla omaa haluaan. (Terveyskylä 2018.)

Laiminlyönti ja kaltoinkohtelu eivät katso ikää vaan sitä tapahtuu paljon vanhuksista lapsiin. Kaltoinkohtelu jää hyvin usein ilmoittamatta koska kaltoinkohtelua ei koeta merkittävänä tekona tai ulkopuolisia henkilöitä ei haluta sekaantumaan asiaan. Ilmoittamatta jättämisen taustalla on syyllisyyden sekä häpeän tunnetta. Ikääntyneillä ihmisillä on vaikeuksia huomata kaltoinkohtelua esimerkiksi muistisairauksien vuoksi. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018.) Parisuhteessa kaltoin kohtelemisen käytösmalleja ilmenee psyykkisellä manipulaatiolla, kuten esimerkiksi mykkäkoululla, jossa toisen osapuolen tunteita säädellään negatiivisesti. Kaltoin kohtelija voi syyllistää kumppaniaan kaikesta epäolennaisista asioista kuten arkipäiväisistä vastoinkäymisistä työpaikalla ja niiden vaikutuksesta mielialaan. Syytöksiin uskomisen voi alentaa merkittävästi syytetyn itsetuntoa. Toiseen henkilöön kohdistuvan hallinnan

esiintymistä voidaan usein yhdistää väkivaltaisiin tekoihin. Hallitsemisella pyritään määräämään toisen ajankäyttöä, kaveripiiriä sekä raha-asioita. On helpompaa alistua toisen henkilön tahtoon, mikäli on tästä jollain tapaa riippuvainen. (Askel Terveysteen 2019.)

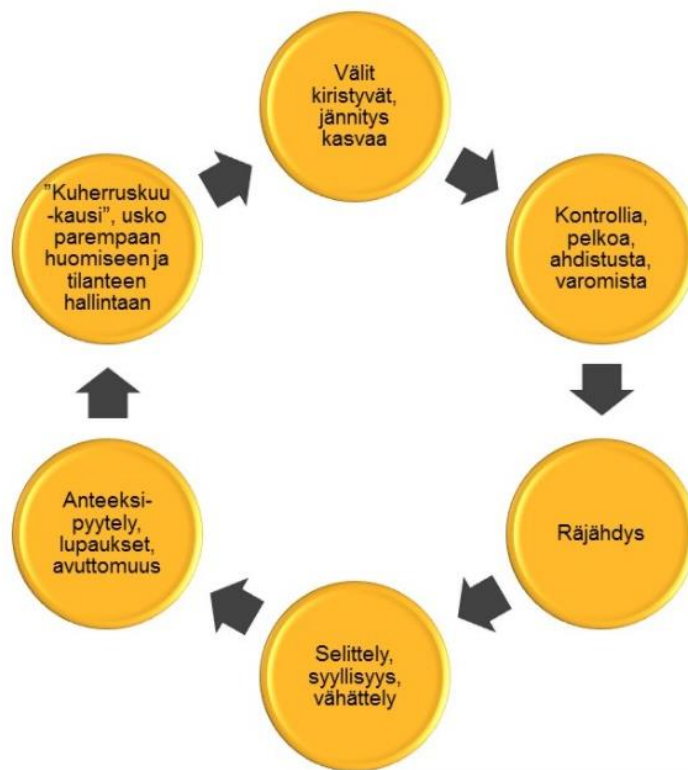
Digitaalinen väkivalta voi olla vaikeasti tunnistettava väkivallan muoto. Yleisimpinä muotoina siitä saattaa esiintyä uhrin viestien lukeminen salassa tai pakotettuna näyttämään ne, puheluloki-tietojen tarkkailua, älylaitteiden käytön rajoittamista, jatkuvaa piinaavaa yhteydenpitoa eri tavoin, sosiaalisten medioiden sijaintitietojen vakoilemista ja sitä kautta tapahtuvaa ahdistelua tai mahdollista henkistä pahoinpitelyä ja kannanottoa tai määräämistä siitä, kenen kanssa toinen saa pitää yhteyttä. Pahimmissa tapauksissa puhelimeen voidaan asentaa applikaatioita, joilla voidaan seurata sijaintia tai muuta puhelimesta lähtevää dataliikennettä ja saada haltuun salasanoja käyttösovelluksille. Jokaisella on oikeus olla yhteyksissä lähipiiriinsä ja julkaista haluamaansa materiaalia sosiaaliseen mediaan sekä olla näyttämättä kumppanilleen puhelimensa sisältöä. (Naisten linja 2020.)

Uskonnollista väkivaltaa saattaa esiintyä kaikissa fyysisen ja henkisen väkivallan eri muodoissa. Uskonnolliseen väkivaltaan voidaan liittää sellaisia tekoja, joissa pilkataan toisen henkilön uskonnollista suuntautumista tai rituaaleja. Henkilö voi olla pakotettu käyttäytymään eri uskonnon tapojen mukaisesti tai hänen oman uskontonsa harjoittaminen on kokonaan kielletty. Uskonnollista väkivaltaa voidaan pitää hieman eri muotona hengelliseen väkivaltaan nähden. Hengellinen väkivalta on uskonnollista käytöstä, jossa toinen henkilö lannistetaan uskonnollisesti uhkailemalla ja pakottamalla tai painostetaan muuttamaan elämännäkemyksiä, vakiintuneita tapoja tai käsityksiä elämään. (Pääkaupungin turvakoti ry 2020.)

Yleisesti uskonnollisella ja hengellisellä väkivallalla halutaan hallita tai saada ote henkilöstä. Teot esiintyvät uskontoa väärinkäyttäen manipuloimalla kuten hallitsemalla henkilön seksuaalista suuntautumista tai pakottaen seksuaalisiin tekoihin. Väkivallan tekijä voi perustella tekonsa oikeutetuiksi jumalan tahtona tai muutoin käyttää hyväksi anteeksiantamisen perinteitä uskonnollisissa piireissä. Ihmistä voidaan hallita eristämällä hänet uskonnollisesta yhteisöstä, perheestä ja lähipiiristä. Henkilö voidaan eristää täysin perhesuhteista tai iästään riippumatta, jos hän ei noudata uskonnollisen yhteisönsä sääntöjä. Pahimmillaan lapsi voi joutua lähtemään kodista ja perheestään omilleen. Uskonnolliset yhteisöt ja lahkot voivat harrastaa taloudellista väkivaltaa vaatimalla toistuvia rahallisia lahjoituksia tai teettäen työtä palkatta. Suurin osa väkivallanteoista uskonnollisissa yhteisöissä ei tule ilmi koska asioista ei puhuta ulkopuolisille ja tapana on ollut hoitaa kyseiset asiat yhteisön kesken. (Kirkko ja koti 2019.)

4.2 Väkivallan kierre

Väkivaltaisessa parisuhteessa tai perheessä vallitsee usein tietynlainen väkivallan kierre. Alempana (Kuvio 1) on kuvattuna kierteen piirteet kuvana. Perheen sisällä saattaa olla paljon erimielisyyksiä, joista riitaiset tilanteet aiheutuvat. Jännittynyt ilmapiiri voi saada kumppanissa laukeamaan erilaisia väkivaltaisia toimia. Usein tilanne eskaloituu fyysiseen väkivaltaan, jolloin perheen riitaisten asioiden selvittäminen unohtuu väkivaltaisten tekojen myötä. Myös erilaiset huumausaineet voivat laukaista väkivaltaisen käytöksen, ja usein tekijä saattaa tilanteessa ajatella olevan täysin sallittua käyttäytyä omaa kumppaniaan kohtaan väkivaltaisoin keinoin. Fyysisen väkivallan jälkeen kumppani tavanomaisesti rauhoittuu, ja tällöin tekijä on pahoillaan tapahtuneesta ja vannoo muuttuvansa sekä lopettavansa väkivaltaiset tekonsa. Teot usein silti toistuvat lupauksista huolimatta, ja väkivaltaisuutta saattaa alkaa näkyä vieläkin enemmän ja useammin perheen sisällä. Kumppanin väkivaltaisuuden tullessa arkipäiväiseksi, voi sitä olla hankala erottaa toisen käytöksestä. Kun molemmat osapuolet ovat pahoillaan väkivaltaisen tilanteen jälkeen, on helpompaa yrittää hakea ammatilliselta tukea. Tällöin molemmat osapuolet tiedostavat tilanteen ja katuvat tekojaan. (Nettiturvakoti 2020.) Perhe- ja lähisuhdeväkivallan prosessi etenee yleensä alla olevan kuvion (Kuvio 1) osoittamalla tavalla.

Kuvio 1: Väkivallan kierteen piirteet (Nettiturvakoti 2020).

4.3 Väkivallan tausta

Väkivallan teoilla on korkea todennäköisyys periytyä. Väestöliiton (2019) mukaan ”miehistä, joiden isä oli väkivaltainen puolisoaan tai muita perheenjäseniään kohtaan, lähes neljä kymmenestä (4/10) on ollut väkivaltainen joskus nykyistä puolisoaan kohtaan”.

Vihan tunne ja väkivaltaisuus koskettavat monia pariskuntia sekä lapsiperheitä joka vuosi. Kumppanin väkivaltainen käyttäytyminen ja vihanhallinnan puute rikkovat lapsiperheitä, avo- ja avioliittoja sekä seurustelusuhteita. Käyttäytyminen väkivaltaisain keinoin voi olla tekijälle lapsuudenkodissa opittu tapa käsitellä riitaisia tilanteita, joihin ei näe muuta ratkaisukeinoa. Vanhemmat ovat saattaneet käyttää väkivaltaa lapsuudessa, ja siitä on voinut tulla tekijälle käsitys, että tilanteen hoitaminen väkivaltaisain keinoin on hyväksyttävä. (Rikosuhripäivystys 2020.)

Väkivallan tekijä ei ole mahdollisesti nähnyt muita malleja toimia kyseisissä tilanteissa. Väkivallan käyttäjä on voinut itse kokea väkivallan erilaisia muotoja omassa menneisyydessään. Väkivaltaisuus voi olla tekijälle puolustuskeino riitaisissa tilanteissa menneisyytensä vuoksi. Tekijällä voi olla puutteelliset taidot ratkoa erilaisia vastoinkäymisiä sekä riitaisia tilanteita. (Rikosuhripäivystys 2020.) Alkoholin nauttiminen ja erilaiset muut huumausaineet lisäävät väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä. Päihteet saattavat myös antaa helpon henkisen ulospääsyn tilanteesta. Päihtynyt väkivallan tekijä voi ajatella käyttöksensä olevan vähemmän tuomittavaa sillä hän on ollut päihteidenvaikutuksen alaisena käyttäytyessään aggressiivisesti sekä väkivaltaisesti. (Väestöliitto 2019.)

5 Lähisuhdeväkivalta

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan sellaista väkivaltaa, joka tapahtuu läheisissä suhteissa. Tekijä sekä uhri ovat toisilleen tuttuja ja ovat olleet jonkinlaisessa suhteessa keskenään. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.) Esimerkiksi Nollalinjan puheluissa lähisuhdeväkivallan tekijäksi kerrottiin useimmiten nykyinen tai entinen puoliso, avopuoliso tai seurustelukumppani (Hietamäki, Kaipainen, Seppälä & Ewalds 2020). Väkivaltaiset teot lähisuhteissa saattavat aiheuttaa itseleimaamista suhteen sisällä, jonka jälkeen käsitetään väärin suhteita, joissa ei esiinny väkivaltaa. Väkivaltaiset teot hallitsevat myös niitä henkilöitä lähisuhteessa, jotka eivät ole olleet väkivallan kohteena tai ole olleet tekijöinä kuten esimerkiksi lapset tai sukulaiset. (Notko 2011.)

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2017 viranomaisien tietoon tuli 8 300 uhria, mikä oli 5,4 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Uhreista 73,3 prosenttia oli täysi-ikäisiä ja alaikäisiä 26,7 prosenttia. Täysi-ikäisistä uhreista valtaosa, 83,6 prosenttia, oli naisia, ja 17,4

prosenttia miehiä. Syylliseksi epäillyistä miehet olivat enemmistössä 77,8 prosentilla. Lähisuhdeväkivallasta reilu kolmannes eli 37,1 prosenttia oli avio- ja avopuolisoiden välistä väkivaltaa. (Tilastokeskus 2018.) Vastaavasti Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2019 lähisuhdeväkivaltaa oli kokenut 10 600 lähisuhdeväkivallan uhria, lukumäärä oli 7 prosenttia pienempi vuoden 2018 tilastoissa. Lähisuhdeväkivallan uhreista 75 prosenttia on aikuisia, lapsia 24,6 prosenttia ja 0,3 prosentin ikää ei selvinnyt, sillä Tilastokeskuksella ei ollut siitä tietoa. Aikuisista lähisuhdeväkivallan uhreista naisia oli 76,8 prosenttia. Tilastoissa vuonna 2019 37,8 prosenttia oli avio- tai avopuolisoiden välillä tapahtuvaa väkivaltaa. Luvut olivat kasvaneet 0,5 prosenttiyksikköä vuoden 2018 jälkeen. Tilastot pohjautuvat ainoastaan tietoihin, jotka ovat tulleet viranomaisten kautta. Usein lähisuhdeväkivallan uhri ei tee ilmoitusta kokemastaan lähisuhdeväkivallasta, sillä tekijänä on yleensä kumppani. (Tilastokeskus 2020.)

Lähisuhteissa tapahtuva väkivalta sisältää väkivallan kaikki osa-alueet. Lähisuhdeväkivaltaan liittyy ruumiillista pahoinpitelyä, pelottelua, kunnian loukkaamista verbaalisesti, hallitsevaa käytöstä, seksuaalista hyväksikäyttöä tai niihin pakottamista. Lähisuhteissa ilmenee myös taloudellista väkivaltaa tai läheisen varallisuuden väärinkäyttöä. Monen lähisuhdeväkivaltaa tutkineen mielestä ei voida tiedostaa ja torjua väkivaltaisuuksia tutkimalla vain yhtä sukupuolta. Lähisuhdeväkivaltaa voivat kokea kaikki sukupuoleen tai ikään katsomatta, miehistä naisiin ja lapsista vanhuksiin. (Miessakit ry 2019d.) Lähisuhdeväkivaltaa tapahtuu läheisten kesken esimerkiksi parisuhteissa, perhesuhteissa sekä nuorten seurustelusuhteissa. Odottavilla äideillä ja nuorilla lapsilla on korkea kynnyks joutua lähisuhdeväkivallan uhriksi. Neuvoloissa pyritään tunnistamaan parisuhdeväkivallan merkkejä ja ennaltaehkäisemään niiden tapahtumista. Pienten lasten tuomat velvollisuudet perheissä nostavat riskiä lähisuhdeväkivaltaan. Väkivaltaisuuksien taustalla voivat olla puutteet tunteiden säätelyssä ja itseilmaisun taidoissa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.) Lähisuhdeväkivallassa on monta erilaista muotoa, joita avataan seuraavissa kappaleissa tarkemmin.

5.1 Lähisuhdeväkivallan muodot

Perheväkivallalla tarkoitetaan perheen sisällä tapahtuvaa väkivaltaa, jonka tekijä ja uhri ovat saman perheen jäseniä. Perheväkivalta voi olla puolisoitten välillä tapahtuvaa väkivaltaa, vanhempien tekoja lapsia kohtaan, lasten kohdistama väkivalta aikuisiin tai lasten keskinen väkivalta. Avun hakemista voivat vaikeuttaa tunteet toista kohtaan. Uhria saattaa nolottaa asioiden esille tuominen tai uhri voi kokea olevansa ansainnut tulla väkivallan kohteeksi ja täten potee syyllisyyttä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.) Perheväkivaltaa esiintyy kaikissa väkivallan muodoissa ja se on tuomittava rikos Suomessa. Fyysisesti tapahtuva väkivalta voidaan liittää henkiseen väkivaltaan koska se on uhrille nöyryyttävä ja ahdistava teko. Perheenjäsenen pelotteleminen, haukkuminen tai tarpeiden vähätteleminen lasketaan henkiseksi väkivallaksi. Perheväkivallan kokeminen, sen uhka ja pelko ovat haitaksi lasten

kehitykselle ja saavat aikaan tuskallisen mielentilan. (Päihdelinkki 2015.) Laissa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) todetaan pykälässä 1§, että lapsille annetut fyysiset rangaistukset ovat kiellettyjä. ”Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti”, laki säättää.

Parisuhdeväkivallalla viitataan siihen, että väkivallanteon uhrilla ja tekijällä on keskenään parisuhde. Väkivaltaisuudet alkavat tavanomaisesti lievillä teoilla mutta niiden jatkuessa ja ajan kuluessa teot yleensä muuttavat muotoaan brutaalimpaan suuntaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.) Tutkimusten mukaan parisuhteissa väkivaltaa kokeneita uhreja on molemmista sukupuolista yhtä paljon tilastollisesti. Yleensä väkivaltaiset teot tapahtuvat alkoholin vaikutuksen alaisen ja kotiolosuhteissa. Parisuhdeväkivallan takia hoitoa hakeneiden vammat ovat pääosin koostuneet pään alueelle kohdistuneiden iskujen, heittelyn tai potkimisen takia. Ensihoidon lisäksi uhrin useimmiten tarvitsevat psykologista apua, asianajajan neuvoja tai esimerkiksi väliaikaista majoituspalveluneuvontaa. (Väestöliitto 2019.) Parisuhteessa tapahtuva väkivalta on erittäin traumatisoivaa ja satuttavaa osapuolien tunnesiteiden takia. Väkivaltaisista teoista kärsii uhrin lisäksi usein myös väkivaltaa aiheuttava osapuoli. On hyvin yleistä, että parisuhteen molemmat osapuolet syyllistyvät väkivaltaisuuksiin. Tavanomaisesti parisuhdeväkivalta on saanut alkunsa tilanteesta, jossa uhri on lietsonut toista osapuolta väkivaltaisiin tekoihin. Parisuhdeväkivalta kattaa väkivallan useat eri muodot. Siinä on usein kyse toisen henkilön halusta hallita, määrätä tai päättää asioista, ja nämä asiat yhdessä saattavat johtaa väkivaltaisiin tekoihin. (Naisenväkivalta.fi 2020.)

Seurusteluväkivalta on nuorison parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Parisuhdeväkivallan ero nuorten ja aikuisten välillä muodostuu siitä, että nuorilla vuorovaikuttamisen ja tunteiden hallinta taidot ovat vielä kehittyvässä vaiheessa. Seurustelevat nuoret saattavat käsittää asiat väärin; tapa on usein vanhemmilta opittua. Väärinkäsityksiä aiheuttavat esimerkiksi keskustelut siitä, mikä on haluttua ja kiellettyä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.) Nuorten väkivaltaisten seurustelusuhteiden tyypillisiä varoittavia merkkejä ovat kumppanin tai hänen kavereidensa moittiminen, kaveripiiriin ja ajanvieton kontrolloiminen, itsemurhalla uhkaileminen sekä seksuaalisten tekojen vaatiminen tai niihin kiristäminen. Nuorilla seksin harrastaminen voi olla epämukava ja stressaava tilanne, ja jotta seksuaalinen teko ei olisi seksuaalista väkivaltaa - ja näin ollen rikos - on erittäin tärkeää, että molemmat osapuolet ymmärtävät ja hyväksyvät suorituksen etenemisen seksiin. Nuorilla voi olla puutteita seurustelusuhteen ymmärtämisessä ja he saattavat alistua seksuaalisiin tekoihin toisen uhkailusta tai painostuksesta. Tällaisissa tilanteissa on kyse seksuaalisesta väkivallasta ja sen seuraukset voivat näkyä eri tavoilla arkipäivän kokemuksissa. Väkivaltaa seurustelusuhteissa kokeneilla nuorilla on havaittu ongelmia koulunkäynnissä, fyysistä pahoinvointia, psyykkisiä

häiriöitä kuten ahdistuskohtauksia, jotka voivat laueta tietystä hajusta tai äänestä. (Nettiturvakoti 2020.)

Lasten kokema väkivalta tapahtuu tyypillisesti perheen sisällä äidin, isän tai muiden sukulaisten toimesta. Väkivaltaisina tekemuotoina lapset kokevat rajua kurittamista, välinpitämättömyyttä, tarpeiden piittaamattomuutta, seksuaalisiin tekoihin pakottamista tai painostamista ja ruumiillista väkivaltaa. Vanhemmat voivat esimerkiksi ravistella pientä itkevää vauvaa, jotta tämä rauhoittuisi. Tällaiset teot voivat aiheuttaa erilaisia vammoja, jotka ovat havaittavissa välittömästi tai myöhemmällä iällä. Lapsen kurittaminen katsotaan fyysisen väkivallan teoksi, jonka päämääränä vanhemmat haluavat hallita lapsen käytöstä tai rangaista lapsen tekoja tuottaen tälle tuskallista kipua ja pahaa oloa. Seksuaalisen väkivallan kohteena lapset voivat kohdata johdattelua seksistisiin tekoihin, pornograafisen materiaalin tai aikuisten välisen seksin katsomiseen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.) Suomen lainsäädännössä on turvattu lapsen ruumiillinen koskemattomuus sekä mielen kehittyminen (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§). Suomen rikoslaki (19.12.1889/39) säättää, että lapset ovat suojattu seksuaalisilta teoilta kuuteentoista ikävuoteen saakka. Alle 16-vuotiaalle lapselle tehty seksuaalinen teko on rangaistava asia. (Rikoslaki 19.12.1889/39, 6 §).

5.2 Miesten kokema lähisuhdeväkivalta

Miessakit ry toteutti loppuvuodesta 2016 sähköisen tutkimuksen, jonka aiheena oli miesten kokema väkivalta. Kyselyyn vastasi 235 vastaajaa, joista miehiä oli 154 ja naisia 76. Viiden vastaajan sukupuoli ei tullut esille vastauksissa. Kyselyyn ovat vastanneet apua hakenneet yksityishenkilöt, sosiaalialan ammattilaiset sekä muut ammattilaiset. Miessakit ry:n toteuttaman tutkimuksen tilastoissa tulee esille, että miehet ovat kokeneet erilaisia väkivaltaisuuksia mutta eivät juurikaan halua niistä puhua. Tässä kappaleessa keskitytään yksityishenkilönä vastanneisiin miehiin, joita oli 119 vastaajaa. Heistä jopa 93 prosenttia eli 111 henkilöä oli kohdannut väkivaltaa. Yli puolella näin vastanneista teot ovat yhden henkilön tekemiä ja noin kolmasosalla tekijöinä on ollut kaksi henkilöä. Yli 60 henkilöä kertoi entisen puolisonsa olevan väkivallan tekijä. Kahden henkilön tekemät väkivaltaiset teot ovat yleensä tapahtuneen entinen puolison ja tuttavien toimesta, puolella näistä tapauksista tuttavien on kerrottu olevan oma isä tai muu sukulainen. (Peitsalo ym. 2017.)

Tutkimukseen vastanneet miehet ovat lapsuudessa joutuneet väkivallan kohteeksi, koska ovat olleet erilaisia, kuin muut nuoret liittyen musiikkimakuun tai uskonnollisten syiden takia. Aikuisena koetut väkivaltaisuuksien tietojen mukaan ovat sisältäneet fyysisistä sekä henkistä väkivaltaa. Fyysisten väkivaltaisuuksien tekijöinä on ollut yleensä nykyinen tai entinen puoliso ja tekotapana lyöminen, tavaroilla heittelemine ja raapiminen. Henkisen väkivallan muotoina on koettu rajoittamista fyysisesti ja henkisesti, manipulointia sekä kontrolloimista. (Peitsalo ym. 2017.)

Tuhansien iskujen maa -tutkimus (2010) käsittelee miesten väkivallan kokemuksia Suomessa. Parisuhdeväkivaltatutkimukseen osallistui 100 miestä, joista 51 vastasi olevansa tällä hetkellä naimisissa ja 24 vastasi olevansa jonkinlaisessa parisuhteessa. Suhteiden keskimääräinen kesto on ollut 20 vuotta, vaihtelevasti iän mukaan. Kyselyyn vastanneista miehistä 16 vastasi kokeneensa erilaisia väkivaltaisuuksia viimeisen 12 kuukauden aikana nykyiseltä puolisoltaan ja 22 kertoi tekijän olleen entinen kumppani. Miehistä 32 kertoo fyysisten väkivaltaisten tekojen olleen yksi syy eroon. Alla olevissa taulukoissa (Kuvio 2 ja Kuvio 3) on kuvattuna naisten ja miesten lähisuhdeväkivallan kokemuksia entisen ja nykyisen kumppanin toimesta. Entisen kumppanin taulukossa (Kuvio 3) ei ole lukuja viimeisen 12 kuukauden ajalta, sillä tutkimuksia tehdessä ei ollut tiedossa, milloin parisuhde on päättynyt. (Heiskanen & Ruuskanen 2010.)

TEKIJÄ NYKYINEN KUMPPANI	15 vuotta täyttäneet		Viimeisen 12 kk aikana	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Uhkailu	4.4	7.9	2.3	1.2
Fyysinen väkivalta	14.2	14.3	4.4	3.7
Seksuaalinen väkivalta	0.7	2.3	0.3	0.5
Muu väkivalta	1.3	3.1	0.1	0.3
YHTEENSÄ	15.6	16.9	5.6	4.3

Kuvio 2: Nykyisen kumppanin toteuttaman väkivallan uhriksi joutuneita (Heiskanen & Ruuskanen 2010).

Kuviossa 2 kuvataan nykyisen kumppanin toimeenpanemaa väkivaltaa ja sen muotoja. Otoskoko tutkimuksessa on ollut 1423 miestä ja 952 naista. Kuten kuvio 2 osoittaa, 15 vuotta täyttäneillä miehillä (14,2%) ja naisilla (14,3%) yleisin väkivallan muoto on fyysinen väkivalta. Seksuaalista väkivaltaa miehet (0,7%) ovat kokeneet huomattavasti naisia (2,3%) vähemmän. Naiset ovat kokeneet myös muuta väkivaltaa (3,1%) miehiä (1,3%) useammin. Viimeisen 12 kuukauden aikana miehet ovat kuitenkin kyselyn mukaan kokeneet naisia useammin uhkailua (miehet 2,3%, naiset 1,2%) sekä fyysistä väkivaltaa (miehet 4,4%, naiset 3,7%). Seksuaalisessa väkivallassa sekä muussa väkivallassa naiset ovat miehiä useammin uhreina. (Heiskanen & Ruuskanen 2010.)

TEKIJÄ ENTINEN KUMPPANI	15 vuotta täyttäneet	
	Miehet	Naiset
Uhkailu	9.1	24.6
Fyysinen väkivalta	19.5	36.5
Seksuaalinen väkivalta	1.6	12.6
Muu väkivalta	3.7	13.6
YHTEENSÄ	21.6	41.7

Kuvio 3: Entisen kumppanin toteuttaman väkivallan uhriksi joutuneita (Heiskanen & Ruuskanen 2010).

Kuviossa 3 kuvataan entisen kumppanin toimeenpanemaa väkivaltaa ja sen muotoja. Otoskoko tutkimuksessa on ollut 1119 miestä ja 791 naista. Kuten kuvio 3 osoittaa, 15 vuotta täyttäneillä miehillä (19,5%) ja naisilla (36,5%) yleisin väkivallan muoto on fyysinen väkivalta. Uhkailua naiset (24,6%) ovat kokeneet enemmän, kuin miehet (9,1%). Seksuaalista väkivaltaa naiset (12,6%) ovat kokeneet huomattavasti miehiä enemmän (1,6%). Naiset ovat kokeneet myös muuta väkivaltaa (13,6%) miehiä (3,7%) enemmän. (Heiskanen & Ruuskanen 2010.)

Haastateltuna olleet vähintään 15-vuotiaat miehet kertovat kohdanneensa väkivaltaa useilta eri henkilöiltä ja kokeneensa useita väkivallan tekotapoja. Yleisimpiä tekotapoja ovat läpsiminen, fyysinen rajoittaminen ja uhkaaminen. Niin ikään lyönnit, potkut ja tavaroilla kohdistuneet iskut ovat olleet yleisiä tekotapoja. Joka kolmas mies vastasi kokeneensa vastaavaa väkivaltaa sen jälkeen kun he ovat täyttäneet 15 vuotta. (Heiskanen & Ruuskanen 2010.)

Seurauksena väkivaltaisista kokemuksista miehillä on todettu terveydellisiä haittoja, kuten muistamisongelmia, psyykkisiä ongelmia ja fyysisiä haavoja tai mustelmia. Miesten kokeman parisuhdeväkivallan syyksi on usein arvioitu puolison mustasukkaisuutta. Miehistä yksi kuudesosa kertoo vastanneensa väkivallalla nykyisen tai entisen puolisonsa aloittamaan väkivaltaan. Miesten kokema väkivalta tulee hyvin harvoin virkavallan tietoon maineen menettämisen pelon takia. (Heiskanen & Ruuskanen 2010.)

5.3 Miesten avun hakeminen lähisuhdeväkivaltaan

Miehille avun hakeminen ammattilaiselle voi olla haastavaa erilaisten syiden vuoksi. Saatetaan esimerkiksi kokea, että avun hakeminen vaikuttaa miehisyyteen. Miehillä avun hakeutumisen kynnyksessä kasvaa entisestään, kun henkilö on joutunut lähisuhdeväkivallan uhriksi ja sen seurauksena nousseet tuntemukset eivät ole yhteensopivia miehisyyden kanssa. Miesten vastauksista ilmenee, että ammattilaisen avun tai vertaistuen hakeminen on erittäin haasteellista. (Peitsalo ym. 2017.)

Lähisuhdeväkivallan uhrit kokevat, että heille on ollut heikosti tarjolla vertaistukea tai keskusteluapua ammattilaisen kanssa. Miessakit ry:n loppuvuodesta 2016 toteuttaman sähköisen tutkimuksen, josta mainittiin aikaisemmin luvussa 5.2, mukaan vastanneista 119 väkivaltaa kokeneista miehistä 50 vastaajaa kokee, ettei heille ollut tarjolla mahdollisuutta keskustella ammattilaisen kanssa väkivallan kokemuksista. Noin puolet miesvastaajista kokevat tarpeelliseksi puhua jonkun ammattiauttajan kanssa kokemistaan väkivaltaisuuksista; mitä niistä on seurannut ja mikä on ajanut siihen tilanteeseen. Yli 40 vuotta täyttäneet eivät koe yhtä tärkeäksi keskustella kokemuksista kuin nuoremmat miehet. Avun hakemista miehillä vaikeuttaa pelko häpeästä tai itsensä syyllistäminen tapahtuneesta. (Peitsalo ym. 2017.)

Väkivaltaa kokeneista miehistä 78 prosenttia on keskustellut kokemuksestaan läheisten kanssa, useimmat jopa monen eri tahon kanssa. Tutkimuksen mukaan läheiseksi luokiteltiin kaveri, nykyinen tai entinen puoliso, sukulainen tai kollega. Useimmiten oli puhuttu myös sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten, perheen, terapeutin, mutta myös viranomaisen tai juristin kanssa. Yksityishenkilöinä vastanneista miehistä 40 prosenttia kokee haasteellisen puhua kokemuksistaan ulkopuolisille. Sen sijaan 26 prosenttia vastanneista pitää puhumista helpompana terveydenhuollon ammattilaiselle. Lisäksi miehet kokevat, että ammattilaiselle puhuminen on helpompaa, mikäli myös tämä on mies. Miehet itse kokevat väkivaltakokemuksista puhumisen helpompana verrattuna naisten ja terveydenhuollon ammattilaisten arvioon. Kokonaisuudessa voidaan tutkimuksen pohjalta todeta, että väkivaltakokemuksista puhuminen on miehille haasteellista. Kaikkein haastavinta keskustelu on naispuolisen henkilön kanssa. Mikäli mies ei ole puhunut lainkaan kokemuksista, liittyvät puhumattomuuden syyt useimmiten miehisyyteen tai miehen rooliin, joihin väkivaltakokemuksista puhuminen ei sovellu. (Peitsalo ym. 2017.)

Miesten vaikeudet hakea apua kokemaansa väkivaltaan näkyvät myös turvakotien asiakasmäärissä. Lähisuhdeväkivaltaa kokeville on ollut turvakotipalveluita Suomessa käytössä vuodesta 1979 lähtien. Turvakodeissa on ollut vuoden 2018 aikana 5063 asiakasta. Asiakasmäärästä lapsia oli ollut 2358 eli 47 prosenttia ja aikuisia asiakkaita oli 2697 eli 53 prosenttia. Näistä aikuisista naispuolisia asiakkaita oli 2498 eli 93 prosenttia ja miespuolisia

asiakkaita 196 eli 7 prosenttia. (Turvakotipalvelut 2018.) Suomessa ilmaisia turvakoteja on tarjolla aikuisille, lapsille ja molemmille sukupuolille. Turvakotiin voidaan ohjata sosiaalisten palveluiden kautta, halutessaan sisään voi liittyä anonyyminäkin. (Nollalinja 2020.)

Turvakodeissa työskentelevät auttajat ovat väkivaltaan erikoistuneita ammattilaisia, jotka pystyvät auttamaan lähisuhdeväkivaltaa kokeneita asiakkaita. Uhrille turvataan turvallinen ympäristö, väkivaltaiset kierteet pyritään katkaisemaan sekä väkivallasta aiheutuvia ongelmia hoidetaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010.)

6 Aineiston hankinta

Opinnäytetyömme on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on saada tutkittavasta ilmiöstä kokonaisvaltainen ymmärrys. Tätä tutkimusmenetelmää on hyvä käyttää, kun tutkittavasta ilmiöstä ei ole aiempaa tutkimusta tai tietoa, halutaan syvällisempi näkemys ilmiöstä tai tarkoituksena on saada tutkittavasta ilmiöstä hyvä kuvaus. (Kananen 2017, 32-34.) Miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta aikaisempi tutkimusmateriaali on hyvin vähäistä, joten laadullinen tutkimus koettiin tämän ilmiön tutkimiseen sopivana aineistonhankintamenetelmä.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija kerää itse tutkittavan aineiston vuorovaikutussuhteessa tutkittavilta (Kananen 2017, 32-34). Erilaisia aineistonhankintamenetelmiä voi laadullisessa tutkimuksessa käyttää joko yksin tai yhdisteltynä eri tavoin tutkittavan ongelman mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83). Laadullisessa tutkimuksessa suositaan muun muassa teemahaastattelua, havainnointia sekä ryhmähaastatteluja. Näiden menetelmien etuna on, että tutkittavien ääni saadaan kuuluviin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.)

Laadulliselle tutkimukselle onkin ominaista kiinnittää huomio tutkittavien näkökulmiin, merkityksiin ja näkemyksiin (Kananen 2017, 34). Opinnäytetyöhön kerättiin aineisto kyselylomakkeen ja teemahaastattelun avulla. Kohderyhmänä oli kokemaansa lähisuhdeväkivaltaan apua hakeneet miehet sekä Miessakit ry:n työntekijät, jotka ovat työnsä puolesta kohdanneet lähisuhdeväkivaltaa. Tällä hetkellä tietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta on vain vähän, joten tutkimuksella pyritään lisäämään tietoa tutkittavasta aiheesta. Tarkoituksena on selvittää tietyn kohderyhmän omia kokemuksia ja näkemyksiä tutkittavasta ilmiöstä.

6.1 Kyselylomake

Tutkimus toteutettiin syksyn 2020 maailmanlaajuisen COVID-19 aikana, mikä tuotti haasteita aineistonkeruulle. Tämän vuoksi tutkimuksessa päädyttiin käyttämään yhtenä aineistonhankintamenetelmänä kyselylomaketta, johon vastaajat vastasivat sähköisesti. Kyselylomakkeeseen vastaajat saivat vastata oman aikataulunsa puitteissa ja se mahdollisti

aikataulullisesti nopeat vastaukset. Aiheen arkuuden takia vastaajille haluttiin antaa mahdollisuus osallistua tutkimukseen täysin anonymisti. Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja lukee itse kysymyksen ja tämän jälkeen vastaa siihen kirjallisesti. Aineistonhankintana kyselylomake sopii hyvin etenkin suurelle ja hajallaan olevalle joukolle ihmisiä. Etuna kyselylomakkeessa on se, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi. Tämän takia kyselylomaketta voikin käyttää arkaluontoisia kysymyksiä ja teemoja käsiteltäessä. Riskinä kyselylomakkeessa on aineiston kato, millä tarkoitetaan vastausprosentin alhaiseksi jäämistä. (Vilkkä 2015, 94.)

Tutkimuksessa lähetettiin kyselylomakkeen 20 asiakkaalle ja heistä 9 vastasi kyselyyn. Vastausprosentti asiakkaiden kyselyssä oli siis 45 prosenttia. Työntekijöiden kyselylomake lähetettiin kolmelle työntekijälle, joista jokainen vastasi kyselyyn.

Suunniteltaessa kyselylomaketta täytyy olla päätettynä tutkimuksen keskeiset käsitteet ja teoreettinen viitekehys, sillä tutkimuksessa tutkittavaa asiaa mitataan yleisiä käsitteitä apuna käyttäen. Kysymyksiä kyselylomakkeessa ei kysytä sen vuoksi, mitä tutkijasta olisi kiva tietää tai kysyä. Teoriakirjallisuus, aikaisemmat tutkimukset ja Tilastokeskuksen toteuttamat aiemmat tutkimukset aihepiiriin liittyen ovat kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa tärkeitä työkaluja. Kyselylomakkeessa kysymykset ovat kaikille samat ja ne kysytään täysin samalla tavalla. Kyselylomake on siis standardoitu eli vakioitu. (Vilkkä 2015, 94, 101-102.)

Kyselylomakkeiden teossa on tärkeä huomioida lomakkeen kohtuullinen pituus ja ulkonäön selkeys. Jos kysely on liian pitkä, se karkottaa vastaajan vastaamishalun. Esimerkiksi postikyselyssä vastausaika ei saisi ylittää 15-20 minuuttia. Kyselylomakkeen yleisilme vaikuttaa myös vastaajien ensivaikutelmaan vastaanotetusta materiaalista. Kyselylomakkeissa on tärkeää, että kysymykset samasta aiheesta ovat sijoitettu peräkkäin. Myös aihealueesta toiseen siirtymisen pitää edetä loogisessa järjestyksessä. Nämä helpottavat kyselylomakkeeseen vastaamista. (KvantiMOTV 2010.)

Tässä tutkimuksessa tehtiin kaksi eri kyselylomaketta, joista toinen oli tarkoitettu kokemaansa lähisuhdeväkivaltaan apua hakeneille miehille (Liite 1) ja toinen väkivaltaa kohdanneille Miessakit ry:n työntekijöille (Liite 2). Kyselylomakkeet rakennettiin sähköisesti Microsoft Forms- ohjelman avulla. Kyselylomakkeet jaettiin kahteen teemaan, joissa käsiteltiin eri aiheita. Lähisuhdeväkivaltaan apua hakeneilta miehiltä kysyttiin koetusta lähisuhdeväkivallasta sekä avunpiiriin hakeutumisesta. Väkivaltaa kohdanneilta työntekijöiltä kysyttiin miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta sekä avunhankintaprosessista heidän näkökulmastaan. Kyselylomakkeista pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeitä, jotta siihen vastaaminen helpottuisi. Huomiota kiinnitettiin kysymysten järjestykseen ja kokonaisuus pyrittiin pitämään loogisena. Kyselylomakkeet sisälsivät vastaajalle ohjeita, joilla pyrittiin

selkeyttämään vastaamista. Lomakkeen pituus haluttiin pitää kohtuullisena, reilusti alle 20 minuutissa.

Kyselylomake voi sisältää monivalintakysymyksiä, avoimia kysymyksiä tai sekamuotoisia kysymyksiä. Monivalintakysymyksissä vastaaja valitsee vastauksensa valmiista vastausvaihtoehdoista. Kysymysmuoto on monivalintakysymyksissä standardoitu eli vakioitu, jolla pyritään kysymysten vertailukelpoisuuteen. Kyselylomakkeen avoimia kysymyksiä rajataan vain vähän ja niillä tavoitellaan vastaajilta suunnittelemattomia mielipiteitä. (Vilkkä 2015, 106.) Tämän tutkimuksen kyselylomakkeet sisälsivät sekä avoimia että monivalintakysymyksiä, joten lomakkeella saatiin kerättyä sekä vertailukelpoisia vastauksia että vastaajien omia mielipiteitä. Molempien kyselyiden loppuun lisättiin mahdollisuus jättää yhteystiedot mahdollista haastattelua varten. Miesten sekä työntekijöiden kyselylomakkeiden kysymyksistä pyrittiin tekemään mahdollisimman samanlaisia, jotta ne olivat helposti verrattavissa toisiinsa. Kyselylomakkeiden ollessa valmiita ne tarkistutettiin opinnäytetyötä ohjaavalla opettajalla ja palautteen perusteella niihin tehtiin tarvittavat muutokset. Täysin valmiit kyselylomakkeet testattiin niiden toimivuuden varmistamiseksi. Vastaajille annettiin kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn.

Väkivaltaa kohdanneille työntekijöille lähetettiin linkit sähköiseen kyselylomakkeeseen suoraan heidän omaan sähköposteihinsa. Sähköposteihin liitettiin mukaan saatekirje (Liite 4), jossa kerrottiin tutkimuksesta. Tutkimuksen saatekirjeessä eli lähetekirjelmässä kerrotaan tutkimuksen tärkeydestä, merkityksestä ja tarkoituksesta sekä rohkaistaan osallistumaan tutkimukseen vastaamalla kyselyyn (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 199). Saatekirjeellä pyrittiin motivoimaan valittua kohderyhmää vastaamaan kyselyyn kertomalla miten tärkeitä vastaukset ovat opinnäytetyön onnistumisen sekä miesten kokeman lähisuhdeväkivallan tutkimuksen kannalta. Lähisuhdeväkivaltaan apua hakeneille miehille kyselylomakkeet ja saatekirje (Liite 3) toimitettiin Miessakit ry:n työntekijän avulla. Työntekijä lähetti linkin kyselyyn sähköpostitse 20 entiselle ja nykyiselle asiakkaalleen. Kyselylomakkeen kautta saatiin kerättyä yhteystietoja haastattelua varten. Yhdeksästä kyselyyn vastanneesta miehestä yhteystietonsa jätti viisi ja kolmesta työntekijästä kaikki kolme.

6.2 Teemahaastattelu

Toisena aineistonhankintamenetelmänä käytettiin teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua. Teemahaastattelu on laadullisen tutkimuksen yleisin aineistonkeruumenetelmä. Teemahaastattelut voidaan toteuttaa joko yksilö- tai ryhmähaastatteluna. (Kananen 2012, 100.) Teemahaastattelu on haastattelijan ja haastateltavan välinen keskustelu, jossa edetään etukäteen mietittyjen aiheiden mukaisesti yksi aihe kerrallaan. Tarkoituksena teemahaastattelussa on keskustella haastateltavan kanssa ilmiöstä koskevista asioista. Jotta keskustelu voidaan toteuttaa, tutkittavalla ja tutkijalla on oltava yhteinen kieli. (Kananen

2017, 88-89, 95.) Teemahaastattelu etenee vastaajan ehdoilla, mutta haastattelijalla on mahdollisuus kysyä tarkentavia kysymyksiä ja tämän kautta haastateltavien vastauksia voidaan syventää ja tarkentaa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87-88).

Haastatteluiden kautta haluttiin kuulla tarkemmin miesten omia kokemuksia kokemastaan lähisuhdeväkivallasta ja avunpiiriinhakeutumisesta. Tutkijat kokivat, että pelkkien kyselylomakkeiden avulla ei saatu koottua riittävästi tietoa joten aineistoa sekä laajennettiin että syvennettiin haastatteluin. Työntekijöiden haastatteluiden tarkoituksena oli kerätä tietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta ja avunhankintaprosessista työntekijöiden näkökulmasta. Teemahaastatteluiden aikana haastateltavat saivat mahdollisuuden kertoa tutkittavasta ilmiöstä omin sanoin määrättyjen teemojen mukaisesti.

Haastattelua varten tehtiin teemahaastattelurungot sekä miehille (Liite 6) että työntekijöille (Liite 7). Teemahaastattelurungot pohjautuivat kyselylomakkeiden kysymyksiin ja vastauksiin. Kyselylomakkeista saatujen vastausten kautta voitiin miettiä mitkä asiat ovat oleellisia tutkimuksen kannalta ja mistä haluttiin lisää tietoa. Haastattelut etenivät samojen teemojen kautta kuin kyselylomake. Ensimmäinen teema oli miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa. Tämän teeman tarkoituksena oli kartoittaa miesten kokemuksia kokemastaan lähisuhdeväkivallasta sekä verrata niitä työntekijöiden kokemuksiin aiheesta. Toinen teema haastattelussa oli avun hakeminen lähisuhdeväkivaltaan. Teemalla pyrittiin selvittämään miesten ja työntekijöiden kokemuksia avun hakemisesta lähisuhdeväkivaltaan sekä lähisuhdeväkivallasta puhumiseen. Teemassa käsiteltiin myös yhteystyökumppanin, Miessakit ry:n, palveluita. Haastattelut etenivät ennalta määrättyjen teemojen kautta haastateltavien ehdoilla. Tarvittaessa täydentäviä lisäkysymyksiä kysyttiin haastattelun edetessä.

Haastateltavat löydettiin kyselylomakkeiden kautta. Lomakkeiden kautta saatuihin yhteystietoihin otettiin kontaktia ja ehdotettiin mahdollisia ajankohtia haastattelulle sekä varmistettiin, että vastaajat ovat edelleen halukkaita osallistumaan haastatteluun. Tässä kohdin kolmelle työntekijälle ja viidelle miehelle lähetettiin suostumuslomakkeet (Liite 5) sekä teemahaastattelurungot. Haastatteluihin lupautui lopulta yhteensä kolme lähisuhdeväkivaltaan apua hakenutta miestä sekä yksi Miessakit ry:n työntekijä. Muutamien sähköpostiviestien jälkeen saatiin sovittua kaikille sopivat ajankohdat haastatteluille. Haastattelut toteutettiin lokakuussa 2020 yksilöhaastatteluina puhelimen välityksellä. Alkuperäinen suunnitelma oli järjestää haastattelut kasvotusten, mutta tutkimusajankohtana vallinneen maailmanlaajuisen pandemiatilanteen vuoksi päädyttiin tekemään haastattelut puhelimitse. Puhelinhaastattelu on hyvä tapa tavoittaa kiireisiä tai kaukana asuvia henkilöitä. Puhelimitse käytävä haastattelu voidaan tehdä suurina strukturoituina joukkotutkimuksina tai niin, että tutkija soittaa omasta puhelimestaan haastateltavalle. Puhelinhaastattelu sopii hyvin esimerkiksi jatkohaastatteluihin, kun haastateltavaa on jo aikaisemmin haastateltu. (Hirsjärvi & Hurme 2018, 64.)

Haastatteluiden alussa selvennettiin opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet, jotta jokainen haastateltava varmasti tiesi, mihin häntä haastateltiin. Haastattelun vapaaehtoisuudesta kerrottiin, kuten myös haastateltavan mahdollisuudesta keskeyttää haastattelu missä kohtaa tahansa. Alussa varmistettiin myös, että jokainen haastateltava oli tietoinen puheluiden äänityksestä. Tämän jälkeen käytiin haastattelun teemat huolellisesti läpi. Tutkijat huomasivat, että osa haastateltavista jännitti tilannetta, joten tunnelma pyrittiin pitämään mahdollisimman rentona ja turvallisena koko ajan, vaikka haastattelu käytiinkin puhelimitse. Haastattelun edetessä haastateltavat tuntuivat rentoutuneen. Jokainen haastatteluista kesti noin tunnin eikä kukaan haastateltavista keskeyttänyt haastattelua kesken vaan jokainen ennalta määrätty teeman saatiin käytyä läpi.

7 Aineiston analyysi

7.1 Kyselylomakkeen analyysi

Kyselylomakkeiden vastauksien analysointiin käytettiin analyysimenetelmänä laskemista ja teemoittelua. Laskemista käytetään yleensä analysoidessa kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta, mutta sitä voi käyttää myös kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Se on yksi selkeimmistä analyysimuodoista, jossa ideana on selvittää, kuinka monta kertaa sama ilmiö näkyy materiaalissa. (Hirsjärvi & Hurme 2018, 172.) Teemoittelu on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä. Teemoittelussa laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien eli teemojen mukaan. Aineistosta on tarkoituksena löytää tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105-107.)

7.2 Teemahaastattelun analyysi

Teemahaastatteluiden analysointiin käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia diskurssianalyysimenetelmiä hyödyntäen. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa vastaus tutkimustehtävään saadaan yhdistelemällä aineistosta löytyviä käsitteitä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122). Tutkijat kokivat aineistolähtöisen sisällönanalyysin toimivimmaksi, koska tutkimuksen pääpaino haluttiin pitää hankitussa aineistossa. Sisällönanalyysi on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, jossa tarkoituksena on etsiä tutkimuksesta merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia (Vilkkä 2015, 163). Analyysimenetelmän tarkoituksena on kuvata tutkittavaa ilmiötä tiiviissä ja selkeässä sanallisessa muodossa. Aineistoon luodaan selkeyttä sisällönanalyysin avulla, jotta siitä on mahdollista tehdä luotettavia ja selkeitä johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.)

Aineiston käsittelyvaiheessa päädyttiin tekemään sisällönanalyysia diskurssianalyysimenetelmiä hyödyntäen, koska haastatteluista kerätty aineisto jäi melko pieneksi. Diskurssianalyysimenetelmä sopiikin hyvin myös pienemmän aineiston käsittelyyn,

koska pienempikin aineisto voi tuottaa merkittäviä tuloksia. (Hirsjärvi & Hurme, 155.) Diskurssianalyysin avulla tutkitaan kielen käyttöä ja muuta merkitysvälitteistä toimintaa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Teemahaastattelussa haastattelijat tuottavat paljon puhetta, joten diskurssianalyysimenetelmä on sen kohdalla hyvä analyysimenetelmä. Diskurssianalyysissa ei analysoida tekstiä vaan sen takia, että siitä löydettäisiin sen takana olevia asenteita. Diskurssianalyysissä pyritään löytämään aineistosta sen eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä sekä näiden lisäksi huomioidaan poikkeustapaukset. Diskurssianalyysi tuottaa hyvin yksityiskohtaista analyysia. Diskurssianalyysin teolla ei ole tarkkaa tapaa vaan sitä voi tehdä eritavoin. (Hirsjärvi & Hurme 2018, 155.)

Ensimmäinen vaihe laadullisen aineiston käsittelyssä on litterointi eli yhteismitallistaminen. Litterointi on tekninen toimenpide, joka mahdollistaa hankitun aineiston analysoinnin erilaisilla analyysimenetelmillä. Litteroinnilla tarkoitetaan hankitun aineiston muuttamista tekstimuotoon. Litteroinnissa on eri tasoja ja tarkimmissa tasossa otetaan huomioon sanallisen sisällön lisäksi myös haastateltavan eleet ja äänenpainot taukoineen. Yleiskielellisessä litteroinnissa tekstistä jätetään pois haastateltavan käyttämät murre- ja puhekielen ilmaisu. (Kananen 2017, 134-135.) Litterointia tehdessä on tärkeää se, että haastateltavan sanomisia ja niiden merkitystä ei saa lähteä muokkaamaan (Vilkkä 2015, 138). Tutkimuksessa päädyttiin tekemään sanatarkka litterointi, koska haluttiin varmistua siitä, ettei aineistoista jäisi huomaamatta mitään tärkeää ja oleellista. Litteroinnissa keskityttiin vain haastattelun sanalliseen sisältöön ja jätettiin huomioimatta kaikki muu. Yhteensä litteroitiin neljä haastattelua; kolme väkivaltaa kokeneen miehen ja yhden Miessakit ry:n työntekijän haastattelut. Työntekijän haastattelusta litteroitua tekstiä tuli yhteensä viisi sivua ja lähisuhdeväkivaltaa kohdanneilta miehiltä tuli yhteensä 17 litteroitua tekstisivua. Yhteensä litteroitua tekstiä tuli 22 sivua (Trebuchet, 10, riviväli 1).

Litteroinnin jälkeen luettiin ja tutkittiin hankittua aineistoa ja pyrittiin muodostamaan siitä selkeä kokonaiskuva. Koska haastateltavien määrä oli niin pieni, käsiteltiin kaikki kolmen lähisuhdeväkivaltaa kokeneen miesten haastattelut yhdessä. Näin saatiin laajempi kuva aineistosta ja voitiin suojella haastateltavien anonymiteettiä paremmin. Työntekijän haastattelua käsiteltiin erillään muista haastatteluista, koska työntekijän edusti haastattelussaan laajempaa joukkoa eikä vain omia henkilökohtaisia mielipiteitään. Aineistosta etsittiin tutkimuskysymyksille merkittäviä ja tärkeitä asioita sekä ilmaisuja. Tutkijat pyrkivät löytämään aineistoista eroja, yhtäläisyyksiä sekä poikkeavuuksia. Teemoista tehtiin alustavia luokitteluja analyysin edetessä.

8 Tutkimustulokset

Tuloksiin on otettu alkuperäisilmauksia sekä kyselylomakkeiden avoimien kysymysten vastauksista että haastatteluista. Tähän päädyttiin, koska haluttiin tuoda kohderyhmän ajatuksia ja ääntä kuuluviin. Osallistujamäärä oli varsin pieni, joten tutkimukseen osallistuvien anonymiteetin suojaksi ei ole tarkemmin merkitty, mistä haastattelusta alkuperäisilmaisuus on otettu. Tuloksissa käsitellään ensin kyselylomakkeiden tulokset ja sen jälkeen siirrytään haastatteluiden tuloksiin.

8.1 Kyselylomake

Kyselylomakkeisiin vastasi yhteensä yhdeksän lähisuhdeväkivaltaan apua hakenutta miestä sekä kolme Miessakit ry:n työntekijää. Kyselylomakkeet oli jaettu kahteen osaan; koettuun lähisuhdeväkivaltaan sekä avun piiriin hakeutumiseen. Koetun lähisuhdeväkivallan osassa vahvoina teemoina esille nousivat koetun lähisuhdeväkivallan muodot, miten väkivalta on alkanut, kuka väkivallan tekijänä on ollut sekä tuntemukset, mitä lähisuhdeväkivalta herätti kyselyyn vastaajissa. Avun piirin hakeutumisen osassa vahvoina teemoina esille nousivat avunhankintaprosessi, lähisuhdeväkivallasta puhuminen sekä yhteistyökumppanimme Miessakit ry:n Väkivaltaa kokeneiden miesten toiminnan tukimuodot.

Apua hakeneiden miesten vastauksista nousi eniten esille sekä henkinen että fyysinen väkivalta. Muita väkivallan muotoja, joita kyselylomakkeiden vastauksista nousi esille, olivat seksuaalinen väkivalta, digitaalinen väkivalta, taloudellinen väkivalta, vainoaminen sekä kaltoinkohtelu ja laiminlyönti. Näitä väkivallan muotoja olivat kokeneet reilusti alle puolet vastaajista. Yhdeksästä vastaajasta kaikki vastasivat, että ovat kokeneet henkistä väkivaltaa ja seitsemän vastasi kokeneensa myös fyysistä väkivaltaa. Vastauksista nousi esille, että henkisen ja fyysisen väkivallan muodot ovat usein kietoutuneita toisiinsa ja niitä voi tapahtua samanaikaisesti tai eri aikaan. Kaikki työntekijät vastasivat kyselyssä, että henkinen väkivalta on yleisin väkivallan muoto, jota he näkevät työssään. Työntekijöistä kaksi vastasi näkevänsä eniten myös fyysistä väkivaltaa sekä vainoamista.

Fyysisen ja henkisen väkivallan muodot nousivat esille kysyttäessä väkivallan alkamisesta. Apua hakeneiden miesten vastauksista nousi esille, että lähisuhdeväkivalta on alkanut usein fyysisellä tai henkisellä väkivallalla. Miesten vastauksien mukaan fyysinen väkivalta on ollut muun muassa yksittäisiä potkuja tai lyöntejä. Yli puolet miehistä vastasi, että väkivallan alkamiseen on liittynyt henkistä väkivaltaa, joka on ilmentynyt muun muassa uhkailulla, mustasukkaisuudella, alistamisella ja haukkumisella. Työntekijöiden vastauksien mukaan väkivalta alkaa yleensä miehen kontrolloinnilla, syyllistämällä ja arvostelulla. Sekä miesten että työntekijöiden vastauksista nousi esille, että usein tekijä on ollut humalatilassa teon aikana.

”Alkoi mustasukkaisuudella ja kritiikillä - en osaa tehdä mitään oikein. Jatkuu mitätöinnillä, mykkäkoululla, perättömien väärintekojen keksimisellä. Syyllistämistä, pahan puhumista ja muiden kääntämistä minua vastaan, ulkonäön haukkumista, persoonan lyttäämistä, kieltäytymistä yhteistoiminnasta.”

Miesten ja työntekijöiden vastauksista selvisi, että tekijä on aina ollut joko nykyinen tai entinen kumppani. Miesten vastauksista esille nousi, että miesten kokemus lähisuhdeväkivaltaa on usein ollut toistuvaa tai jatkuvaa. Miehistä kuusi vastasi, että he ovat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa viikoittain. Työntekijöiden vastauksista esille nousi, että väkivalta voi olla jokapäiväistä. Työntekijöiden mukaan usein henkinen väkivalta on päivittäistä ja fyysinen väkivalta tulee esiin kiivaiden riitojen yhteydessä ylilyönteinä. Miesten vastauksista esille ei noussut, että henkistä väkivaltaa olisi useammin kuin fyysistä väkivaltaa.

Kyselylomakkeiden vastauksista nousi esille, että kokemus lähisuhdeväkivaltaa aiheuttaa kokijassa erilaisia negatiivisia tuntemuksia. Jokainen kyselyyn vastanneesta miehestä vastasi kokeneensa pelkoa ja ahdistusta lähisuhdeväkivallan seurauksena. Vastaajista osa kertoi pelon näkyvän muun muassa siten, että he ovat pyrkineet minimoimaan lähisuhdeväkivallan mahdollisia seurauksia jo etukäteen. Suurin osa vastaajista kertoivat kokeneensa syyllisyyttä ja itsetunnon kärsineen lähisuhdeväkivallan seurauksena. Vastauksista nousi esille, että kokijat ovat alkaneet muun muassa epäillä itseään, ajatuksiaan ja tunteitaan.

”Ihmisarvo käytännössä viety, samoin itsetunto. Aloin epäillä jo itsekkin, että kaikki mitä teen, sanon ja ajattelenkin, on väärin.”

Avun piiriin hakeutumisen osassa kysyttiin, miten avun piiriin on hakeuduttu. Miehistä kahdeksan kertoi hakeneensa apua itse. Samanlaisia lukemia nousi esille työntekijöiden vastauksista. Vastauksista nousi esille, että osa apua hakeneista on tullut avunpiiriin eri ammattilaisten ohjaamana, kuten lastensuojelun, perheneuvolan tai poliisin. Vähän alle puolet kyselyyn vastanneesta miehestä kertoi saaneensa tiedon Miessakit ry:stä internetistä ja osa kertoi löytäneensä tiedon sanomalehdestä. Puolet miehistä kertoi saaneensa tiedon viranomaisen, kuten poliisin tai sosiaalityöntekijän, kautta. Työntekijät kertoivat, että suurin osa heidän asiakkaistaan löytävät tiedon Miessakit ry:n palveluista internetin ja median välityksellä, jossa he ovat kertoneet toiminnastaan ja pienempi osa asiakkaista tulee ammattilaisen ohjaamana. Yksi työntekijä mainitsi, että monesti miehet hakeutuvat Miessakeille jonkun heiltä apua saaneen ystävän tai tutun suosituksista.

”Useimmat, noin 70 prosenttia, saa tiedon netistä ja mediasta, jossa olemme kertoneet toiminnastamme. Loput 30 prosenttia tulee ammattilaisen ohjaamana.”

Miehet ja työntekijät kertoivat vastauksissaan, että kynnys hakeutua avun piiriin on suuri. Usea mies vastasi, että hakeutumista avun piiriin vaikeuttaa se, että miesten kokemasta väkivallasta ei puhuta eikä ole tietoa siitä, että mieskin voi olla väkivallan uhri. Kyselyyn vastanneista miehistä puolet olivat sitä mieltä, että apua oli vaikea löytää ja puolet olivat sitä mieltä, että apua löysi helposti. Suurin osa miehistä olivat sitä mieltä, että apua sai nopeasti, kun tiedon avusta oli löytänyt. Kaikki kyselyyn vastanneista työntekijöistä vastasivat, että apua lähisuhdeväkivaltaan on vaikea löytää ja vain yksi työntekijöistä vastasi, että apua saa nopeasti. Tiedon puutteen lisäksi avun piiriin hakeutumista vaikeutti miesten kokemusten mukaan epäily omista tunteista ja ajatuksista, häpeä, syyllisyys, oma kynnys hakea apua ja alkaa puhumaan asioista sekä se, että väkivallan tekijä voi usein estää avun hakemisen. Työntekijät olivat sitä mieltä, että miesten kokemuksia koskien lähisuhdeväkivaltaa vähätellään. Myös yli puolet vastanneista miehistä oli tätä mieltä. Hakeutumista avun piiriin vaikeutti vastausten mukaan sukupuoliroolit. Sekä työntekijät että miehet kokivat, että sukupuolella on merkitystä avun hakemisessa.

”Vanhoilliset sukupuoliroolit pakottavat miehen hiljaiseen ja vahvaan muottiin, jossa väkivallan kokeminen ”heikommalta” osapuolelta on hävettävää - puhumattakaan siitä, että myöntäisi traumatisoituneensa tapahtuneesta.”

”Puuttuu tieto, että myös mies voi olla uhri. Automaattisesti ajatellaan, että mies on se, joka on väkivaltainen.”

”Tiedon puute - mistä aloittaa? En vielä kukaan oikein tiedä mistä pitäisi aloittaa. Päädyin vaan Miessakit ry:n sivuille.”

Miehistä suurin osa, kahdeksan vastaajaa yhdeksästä, vastasi, että he luottavat apua tarjoavaan tahoon. Kaikki työntekijät vastasivat, että heidän mielestään asiakkailla on vaikeuksia luottaa apua tarjoavaan tahoon.

”Suomalainen mieskulttuuri, minä pärjään itse -asenne, jolloin avun hakemisen kynnys on suuri ja apua haetaan yleensä vain äärimmäisessä hätässä.”

Kaikki kyselyihin vastanneet työntekijät ja miehet kokivat tarpeelliseksi puhua enemmän koetusta väkivallasta. Puolet vastanneista miehistä koki, että heidän on luontevaa puhua väkivallan kokemuksesta ja hieman alle puolet koki, että heidän on vaikea puhua kokemuksestaan. Työntekijöiden vastauksissa oli samankaltaisia tuloksia. Väkivaltaa kokeneiden miesten mukaan kokemastaan väkivallasta puhumista vaikeuttaa syyllisyyden ja häpeän tuntemukset sekä asian myöntäminen itselleen. Työntekijöiden vastauksista esille nousivat väkivallan vastenmielisyys, häpeä, tiedon puute ja pelko.

”Häpeä. Eihän sitä halua myöntää edes itselleen saatikka muille että on niin sanotusti tossun alla.”

Kyselylomakkeeseen vastanneista miehestä kahdeksan kertoi hyötynensä Miessakit ry:n ja Väkivaltaa kokeneiden miesten toiminnan tarjoamasta avusta. Miesten vastauksissa hyödyllisimmäksi avunmuodoksi koettiin ohjatut vertaisryhmätapaamiset. Ohjatuista vertaisryhmätapaamisissa positiivisimmiksi asioiksi nousivat ryhmän tuki ja tieto siitä, ettei ole ainoa miespuolinen väkivallan uhri. Vastauksien perusteella myös yksilötapaamiset ja puhelinapu koettiin hyödyllisiksi avunmuodoiksi. Vastauksista positiivisina asioina nousivat esille tuen ja avun saanti, turvallinen tila, jossa puhua kokemuksistaan sekä asioiden jäsentäminen yhdessä ammattilaisen kanssa.

”Miessakit ovat tarjonneet turvallisen tilan, jossa olen voinut puhua tapahtuneesta ilman, että kokemuksiani vähäteltäisiin tai tuomittaisiin.”

8.2 Teemahaastattelun tulokset

Teemoina haastatteluissa oli koettu lähisuhdeväkivalta ja avun piiriin hakeutuminen. Tutkimustuloksia on selkiytetty jakamalla tuloksia näiden teemojen sisällä. Koetun lähisuhdeväkivallan teeman tuloksissa käsitellään väkivaltaa ja suhdetta, väkivallan muotoja, väkivallan toistuvuutta ja väkivallan kokemuksellisuutta. Luvut 8.2.1- 8.2.3 liittyvät koettuun lähisuhdeväkivaltaan. Toisessa teemassa käsitellään avun piiriin hakeutumisen lisäksi haasteita avun piiriin hakeutumisessa sekä avun piiriä. Luvut 8.2.4-8.2.6 liittyvät avun piiriin hakeutumiseen.

8.2.1 Väkivalta ja suhde

Jokaisessa väkivaltaa kokeneen miehen haastattelussa tuli ilmi, että väkivallan tekijä on ollut miehen kumppani. Jokaisen haastatteluun osallistuneen miehen kumppani oli ollut naispuolinen. Jokaisen miehen haastattelussa nousi esille, että suhteen alku on ollut melko seesteinen ja vasta sen jälkeen väkivalta on pikkuhiljaa alkanut. Miesten haastatteluissa kaksi kolmesta kertoivat, että väkivallan tekijä on ollut humalatilassa tehdessään ensimmäistä kertaa väkivaltaa. Työntekijä puhui haastattelussaan, että tekijä on uhrin elämänkumppani.

”Alkuun se oli vaan yksittäinen potku tai lyönti, ja mä ajattelin, että okei, se on humalatila ja yksittäinen tapaus.”

”Alku oli vähän seesteisempi ja sit tää väkivaltaisuus tuli pikkuhiljaa entistä enemmän ja enemmän siihen suhteeseen.”

8.2.2 Koetun väkivallan muodot

Fyysinen väkivalta

Jokainen väkivaltaa kokenut mies toi haastattelussa ensimmäisenä ilmi fyysisen puolen väkivallasta. Kaikki haastateltavat olivat kokeneet fyysistä väkivaltaa sen eri muodoissa. Fyysiseksi väkivallaksi miehet nimesivät muun muassa lyömisen, potkimisen, töniminen ja hiuksista repimisen. Fyysisen väkivallan muodot olivat jokaisen miehen kohdalla vaihdelleen lievemmästä vakavampaan:

”Kun olin menossa nukkuu sohvalle, kun olin puoliksi nukuksissa, niin tämä mun nykyinen ex-vaimo, tarttui mua hiuksista, ja tietysti se sattuu, kun sua vedetään hiuksista ja näin.”

”Siin on ollut sitä fyysistä puolta eli ihan lyömistä, potkimista, hiuksista repimistä, raapimista..”

Kaksi miehistä kertoi tekijän käyttäneen apunaan teräasetta: ”Ihan pari kertaa on ollut tämmöstä, että keittiöveitsi tullut siihen mukaan.” Näistä toisen miehen vammat olivat vaatineet leikkaushoitoa.

Yksi haastatelluista miehistä kertoi, että hänen hiuksensa on sytytetty tuleen ja hänet on lukittu talvella ulos vähissä vaatteissa.

Vastaavasti työntekijä mainitsi haastattelussaan fyysisen väkivallan vain kerran ja kertoi, että sitä tapahtuu silloin tällöin jonkun riidan yhteydessä. Esimerkkitapaukseksi työntekijä nosti tilanteet, joissa osapuolet ovat päihtyneitä.

Haastattelujen perusteella voidaan siis tulkita, että fyysinen väkivalta jää vahvasti uhrien mieleen ja korostuu heidän vastauksissaan. Työntekijä ei nostanut fyysistä väkivaltaa yhtä selkeästi esille omassa vastauksessaan.

Henkinen väkivalta

Henkinen väkivalta nousi haastatteluissa toiseksi isoksi teemaksi. Jokainen miehistä kertoi kokeneensa myös henkistä väkivaltaa, mutta mainitsivat siitä vasta fyysisen väkivallan jälkeen. Henkisen väkivallan kerrottiin olevan muun muassa mustasukkaisuutta, kontrollointia, uhkailua, syyttely, nimittely, alistaminen ja nolaaminen:

”Niin no henkistä väkivaltaa on tietysti semmosta, no nimittelyä ja kontrollointia ja semmonen hyvin voimakas mustasukkaisuus oikeastaa.”

”Sairaalloista mustasukkaisuutta.”

”Fyysinen väkivalta oli aika tämmöstä kuumaa väkivaltaa niin ku tän kumppanin raivontunteiden ajamaa ja sit tää henkinen väkivalta oli sellasta niin ku kylmän viileetä ja laskelmoituu aika manipulatiivista väkivaltaa.”

Kaksi kolmesta haastateltavasta kertoi, että väkivallan tekijä on uhannut heitä heidän lapsillaan:

”Hän kielsi lapsia menemästä mihinkään mun kanssa.”

Sosiaalinen väkivalta tuli yhdessä haastattelussa esille. Mies kertoi, että se oli väkivallan muoto, josta hän kärsi eniten. Mies kertoi, että puoliso halusi sabotoida parin yhteisten lasten suhteen miehen vanhempiin. Tähän vaikutti se, että miehen äiti oli ensimmäinen, joka oli tehnyt väkivaltaa käyttäneestä puolisosta lastensuojeluilmoituksen.

Työntekijä kertoi haastattelussa, että henkistä väkivaltaa näkee asiakkaiden keskuudessa enemmän kuin fyysistä väkivaltaa. Työntekijän mukaan henkinen väkivalta on kaikista tavallisin ja tyypillisin väkivallan muoto, jota voi tapahtua jopa päivittäin. Henkiseksi väkivallaksi työntekijä kuvailee mustasukkaisuuden, kontrolloinnin, jatkuvan arvostelun ja syyttelyn, asioiden uhkaamisen, nolaamisen ja alistamisen. Työntekijä nosti esille myös lapsilla uhkaamisen, mikä tuli esille myös yhdessä miesten haastattelussa.

Haastattelujen perusteella voidaan siis tulkita, että työntekijät kohtaavat työssään henkistä väkivaltaa eniten ja se on työntekijän näkökulmasta kaikkein tavallisin miesten kokeman väkivallan muoto. Työntekijä nosti henkisen väkivallan ensimmäisenä esille haastattelussaan, kun taas miehet kertoivat siitä vasta fyysisen väkivallan jälkeen. Tyypillisimmät henkisen väkivallan ilmenemismuodot olivat työntekijällä ja miehillä samankaltaisia.

Välillinen väkivalta viranomaisten kautta

Työntekijä nosti haastattelussaan esille myös välillisen väkivallanmuodon, jolla tarkoitti viranomaisten kautta vaikuttamista. Työntekijän mukaan välillinen väkivalta koskee etenkin lastensuojelua ja poliisia:

”Viranomaisen vaikuttaminen sellainen jopa manipuloiminen, et se mies alkaa heidän silmissä näyttää jotenkin vaaralliselta tai väärältä ja ne viranomaiset joita tää erityisesti koskee on erityisesti lastensuojelu ja poliisi.”

Välillinen väkivalta nousi esille yhdessä miesten haastatteluissa. Mies kertoi haastattelussaan, että hänen puolisonsa väittää viranomaisille miehen keksivän asioita:

”Tää mun vaimo pyrkii puhumaan, että mä vaan puhun paskaa ja että tää ei pidä paikkaansa mitä mä kerron.”

Haastatteluiden perusteella välillisessä väkivallassa ei ollut eroja työntekijän ja välillisen väkivallan esille ottaneella miehellä.

Taloudellinen väkivalta

Yhden miehen haastattelussa nousi esille taloudellinen väkivalta. Mies kertoi, ettei hänen puolisonsa osallistunut perheen yhteiseen talouteen vaan hän joutui huolehtimaan siitä. Mies kertoi, että hän itse maksoi vuokrat, vastikkeet, laskut ja suurimman osan perheen ruokakuluista:

”Hän saattoi käydä kerran viikossa kaupassa, mä kävin päivittäin. Tähän kuuluis myös tällänen taloudellisen väkivallan dissensio.”

8.2.3 Väkivallan toistuvuus

Kahdessa kolmesta haastattelussa tuli ilmi, että väkivalta oli jatkuva, jopa päivittäistä. Päivittäinen väkivalta oli sekä fyysistä että henkistä väkivaltaa. Haastatteluista tuli ilmi, että fyysisen ja henkisen väkivallan muodot tapahtuivat usein samanaikaisesti ja olivat kietoutuneita toisiinsa:

”No kylhän se on välillä ollut ihan päivittäistä, niin ku semmosta läpsimistä ja semmosta henkistä puolta.”

Yksi mies haastattelussa sanoi, että väkivalta oli kausittaista ja sitä tapahtui aina kolmen kuukauden välein:

”Niin oli semmosia kausia. Niitä oli aina kolmen kuukauden välein, et tuntu et ydinpommi räjähtää vieressä.”

Työntekijän mukaan fyysistä väkivaltaa ei tapahdu niin usein kuin henkistä. Fyysinen väkivalta tapahtuu työntekijän mukaan aina silloin tällöin jonkun riidan yhteydessä ja henkinen väkivalta voi olla koko ajan läsnä:

”.. jonkun verran sitä fyysistä väkivallan kokemusta, mutta ne on sittenenemmän semmosii yksittäisiä tapahtumia verrattuna näihin henkisen väkivallan kokemuksiin.”

Haastatteluiden perusteella voidaan todeta, että miesten kokemuksilla väkivallan toistuvuudessa oli hieman eroavaisuuksia. Miesten kokemuksen mukaan henkinen ja fyysinen

väkivalta tapahtuivat usein samanaikaisesti. Työntekijä nosti haastattelussaan esille henkisen väkivallan toistuvuuden suurempana kuin fyysisen väkivallan.

Väkivallan kierre

Jokaisessa väkivaltaa kohdanneen miehen haastattelussa tuli ilmi väkivallan kierre. Kaksi kolmesta haastateltavasta olivat eron jälkeen palanneet yhteen väkivallan tekijän kanssa. Väkivalta oli jatkunut yhteen palaamisen jälkeen. Yhdessä haastattelussa tuli ilmi, että väkivalta oli hetkellisesti loppunut pidemmäksi aikaa mutta tämän jälkeen jatkunut. Työntekijä ei haastattelussaan maininnut väkivallan kierteestä.

”Aluks kaikki meni hyvin, et hän vaikutti olevan tosi pahoillaan ja aloin pikkuhiljaa luottamaan häneen..”

”Sen jälkeen tilanne rauhoittui ja se kesti vuoden ajan, tavallisia normaaleita riitoja oli ainoastaan.”

Kaksi kolmesta miehestä sanoivat haastattelussaan, että työ on auttanut jaksamaan väkivaltaisessa suhteessa. Miehet kertoivat, että työn avulla he ovat päässeet pois kotoa. Yksi kolmesta kertoi, että oma koti toisella paikkakunnalla on tarjonnut hengähdystauon suhteesta. Kahdessa haastattelussa tuli ilmi myös harrastusten ja urheilun merkitys jaksamiseen.

”Mun kohdalla täytyy sanoa, että työ on pikemminkin ollut mulle sellanen turvasatama, kun koti on ollut semmosta helvettiä.”

”No tietysti varmaan se, että mulla on asunto toisella paikkakunnalla...”

Väkivallan kokemuksellisuus

Haastatteluissa tuli ilmi, että koettu väkivalta on aiheuttanut uhreissa erilaisia tuntemuksia. Kahdessa haastattelussa tuli ilmi, että koettu väkivalta on vaikuttanut miesten itsetuntoon. Itsetunnon alenemiseen on vaikuttanut esimerkiksi väkivallan toistuvuus. Yhdessä haastattelussa tuli ilmi, että etenkin persoonaan kohdistuva haukkuminen vaikuttaa alentavasti itsetuntoon. Yhdessä haastattelussa kävi ilmi, että koettu väkivalta on aiheuttanut kokijalle masennusta. Kahdessa kolmesta haastattelussa mainittiin pelon tunne väkivaltaa käyttävää kumppania kohtaan. Syyllisyydestä mainitsivat kaksi kolmesta haastateltavasta. Yksi haastateltava kertoi, että koettu väkivalta on vaikuttanut hänen kykyynsä luottaa ihmisiin ja tämän takia hän ei ole pystynyt ryhtymään uuteen parisuhteeseen vaikka väkivaltaa sisältäneestä parisuhteesta on jo useita vuosia.

”Tottakai siin sit liittyy et mä tunsin hirveetä syyllisyyttä siitä et hän raivos mulle, koska hän selitti, et kaikki hänen raivokohtaukset yms johtu aina jostain mitä mä tein.”

”.. niin kylhän se vaikuttaa, kun se toistuu ja toistuu, niin itsetuntoon se vaikuttaa.”

”.. mulle lyötiin keväällä masennuslääkitys.”

”Uuteen suhteeseen ryhtyminen on ollu tosi vaikeeta, koska mun on ollu tosi vaikeeta luottaa...”

Työntekijän haastattelussa nousi samanlaisia tunteita esille. Työntekijä kertoi, että miesten itsetunto ja oma-arvostus on laskenut väkivallan seurauksena. Työntekijä kertoi ajattelevansa väkivallan olevan traumatisoivaa, mikä vaikuttaa uhrin tunteisiin. Työntekijä nosti ahdistuksen ja masennuksen esille. Työntekijän mukaan miehet ovat hälytystilassa ylivireyden seurauksena. Miehet saattavat kokea, että ovat umpikujassa eikä kukaan välitä. Työntekijän mukaan miehet kokevat syyllisyyttä siitä, että ovat antaneet väkivallan tapahtua ja jatkua niin pitkään.

”Sit ajattelu saattaa mennä tiettyyn suuntaan, että näkee ja kokee, et on ihan umpikujassa, ettei kukaan välitä.”

Haastatteluiden perusteella voidaan tulkita, että miesten ja työntekijän kokemukset koetun väkivallan aiheuttamista negatiivisista tunteista ovat melko samanlaisia.

8.2.4 Avun piiriin hakeutuminen

Miehet kertoivat haastatteluissaan, että olivat hakeutuneet avunpiiriin eri tahojen, kuten lastensuojelun tai työpsykologin kautta. Yksi miehistä oli hakenut apua väkivallan aiheuttamaan pahaan oloon soittamalla auttavaan puhelimeen. Yksi haastateltavista miehistä kertoi menneensä hakemaan apua masennukseen lääkäritä, joka oli ohjannut hänet työpsykologille, joka oli kertonut Miessakit ry:stä. Kahden miehen haastattelussa tuli ilmi, että he olivat etukäteen etsineet tietoa muun muassa internetistä liittyen miesten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan.

Työntekijä kertoi haastattelussa, että pääosa Miessakit ry:n asiakkaista tulevat heidän palvelunsa piiriin etsittyään tietoa internetistä, luettuaan lehdistä tai kuultuaan palvelusta radion tai television kautta. Kolmas osa asiakkaista tulee työntekijän mukaan muiden ammattilaisten kuten Nollalinjan, lastensuojelun, sairaanhoitajan, sosiaalityöntekijän tai poliisin kautta.

8.2.5 Haasteet avun piiriin hakeutumisessa

Vaikeus löytää tietoa tai saavuttaa apua

Haastateltavilta kysyttiin heidän mielipidettään avun hakemisen haasteisiin. Kaksi kolmesta väkivaltaa kokeneesta miehestä ilmaisi haasteen olevan saatavilla olevan tiedon puute. Kaksi kolmesta miehestä sanoi, että haasteena on myös palveluiden niukkuus. Miesten kokemus oli, että palvelut on yleensä suunnattu väkivaltaa kohdanneille naisille eikä miehille. Kaksi kolmesta miehestä toivoi, että tietoa ja palveluita miesten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan olisi saatavilla enemmän. Yksi kolmesta miehestä totesi, että apua saa, kunhan sitä itse aktiivisesti hakee. Yksi miehistä nosti haasteena esille sen, että lastensuojelu ei puuttunut tilanteeseen, vaikka puolison väkivaltaisuudesta oli tehty useita lastensuojeluilmoituksia.

”Ei ehkä mitään tietoa varsinaisesti vaan ongelma oli se, että sitä apua tuntu olevan aika vähän tarjolla.”

”Ois ollut ehkä hyvä tietää etukäteen, et on ylipäänsä lähisuhdeväkivaltaa kokeneille miehille mitään apua tarjolla.”

”.. mun vaimosta tehtiin viis eiku korjaan neljä lastensuojeluilmoitusta ja viides ilmoitus johti vasta siihen, että me saatiin lastensuojelun asiakkuus.”

Myös työntekijä nosti esille, että pitäisi olla enemmän ammattilaisia, jotka ohjaavat asiakkaita palveluiden piiriin. Työntekijä nosti haasteeksi asiakasohjauksen puutteellisuuden. Työntekijän mielestä haasteena on se, että ennen kuin miehet hakevat apua tilanne on päässyt jo pahaksi.

Haastatteluiden perusteella voidaan tulkita, että miesten ja työntekijän kokemuksen mukaan juuri miehille suunnattuja palveluita pitäisi olla enemmän. Myös tietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta olisi hyvä olla enemmän.

Miesten hakeman avun arvottaminen: mieserityisyys

Kaksi kolmesta miehestä nosti haastatteluissaan esille, että miehiin kohdistuvat arvot ovat estäneet heitä hakeutumasta avunpiiriin aikaisemmin. Kaikki kolme miestä koki, että uhrin sukupuolella on merkitystä avun piiriin hakeutumisessa.

”.. väkivallan kokemien omalta kumppaniltaan on aika kaukana niistä arvoista mitä miehille on asetettu ja asetetaan. Se on ehdottomasti vaikeuttanut sitä avunpiiriin hakemista.”

”Jollain tavalla ehkä tulee sellanen tunne et helposti oletetaan et kuvio on se, että mies on se tekijä ja nainen on uhri.”

Yksi haastateltava sanoi, että on kasvanut siinä uskossa, ettei naisen tekemä väkivalta miestä kohtaan olisi väkivaltaa:

”..mul ei oo missään vaihees siin vaihees ku mä kasvoin ei ollu oikee tullut semmost mallii et naisen tekemä lähisuhdeväkivalta miestä kohtaan ois ylipäättänsä väkivaltaa vaan väkivalta on jotain mitä mies tekee naiselle tai lapselle tai toiselle miehelle, mut jos nainen esimerkiks tekee miestä kohtaan tollasta niin se ei rekisteröityny mulle oikee väkivallaks ollenkaa.”

Myös työntekijä koki uhrin sukupuolella olevan merkitystä avun piiriin hakeutumisessa. Työntekijä nosti haastattelussaan esille mieserityisyyden, jolla hän tarkoitti miehissä esiintyviä ominaisuuksia. Mieserityisyyden piirteiksi työntekijä mainitsi kestämissen ja pärjäämisen ajatuksen, jotka estävät miehiä hakeutumasta avun piiriin. Työntekijän mukaan osalle miehistä saattaa olla heikkouden merkki hakea apua kokemaansa väkivaltaan. Yksi haastateltava ja työntekijä sanoivat, että miehen pitää jaksaa ja kestä suhteessa, koska on mies. Yksi miehistä sanoi, että olisi epäonnistunut suhteessaan, jos olisi siitä lähtenyt väkivallan takia.

Haastatteluiden perusteella voidaan todeta, että uhrin sukupuolella on merkitystä avun piiriin hakeutumisessa. Miehiin kohdistuvat arvot ja mieserityisyys nousi esille miesten ja työntekijän haastatteluissa.

8.2.6 Avun piiri

Miessakit ry

Miessakit ry:n tarjoamaan apuun oltiin haastatteluiden perusteella tyytyväisiä. Miehet olivat tyytyväisiä siihen, että joku kuunteli heitä ja oli aidosti kiinnostunut. Erityisen hyödylliseksi avunmuodoksi nousi Miessakit ry:n Väkivaltaa kohdanneet miehet vertaistukiryhmä, mikä tuli jokaisessa haastattelussa esille. Kaksi kolmesta miehestä oli osallistunut Miessakit ry:n Väkivaltaa kohdanneet miehet vertaistukiryhmään. Vertaistukiryhmään osallistuneet miehet kertoivat olevansa tyytyväisiä palvelumuotoon. Kahdessa haastattelussa nousi esille, että on ollut tärkeää kuulla, ettei ole asian kanssa yksin vaan muutkin ovat kokeneet samaa. Vertaistukiryhmään osallistuneet miehet kokivat, että ryhmä on auttanut heitä jäsentämään heidän ajatuksiaan.

”Siellä huomioitiin. Se oli hienoa, että mä sain kertoa kaikista mun jutuista. Ne kuunteli aidosti.”

”Ehdottomasti Miessakeilla on ollut valtava merkitys tälle, et mä jotenkin sain otettua itteäni niskasta kiinni ja tehdä niitä asioita mitä pitäis tehdä.”

”Mun mielestä on ollu tärkeää kuulla, miten saman tyyppisiä asioita siellä tulee esille.”

Yksi miehestä oli osallistumassa vertaistukiryhmään mutta omien henkilökohtaisten syiden takia hän ei siihen pystynyt osallistumaan. Mies kuitenkin kertoi, että aikoo osallistua vertaistukiryhmään heti, kun hänen tilanteensa sen sallii. Työntekijän haastattelussa nousi samanlaisia ajatuksia esille kuin vertaistukiryhmään osallistuneiden miesten haastatteluissa:

”Palautteesta päätellen ne on arvostanu sitä kovasti ja pitäny sitä tärkeänä ja tämmösenä sosiaalisena tukena, niinku se vertaistuki on.”

”Tyypillinen kommentti on et on kiva kuulla et joku muukin on kokenu samaa. Se, että tuntuu hyvältä kuulla, että muutkin on kokenu samaa mitä iteki.”

Puhuminen koetusta lähisuhdeväkivallasta

Kolme kolmesta miehestä kertoi, että puhuminen kokemastaan lähisuhdeväkivallasta on helppoa viranomaisille sekä auttavalla taholle. Kaksi kolmesta haastateltavasta miehestä sanoivat, etteivät ole puhuneet kokemuksistaan läheisilleen. Auttavan tahon sukupuolella ei ole miesten mielestä väliä vaan he pystyvät puhumaan sekä miehille että naisille.

”Ei helvetissä ole helppoa puhua. Ainoot jolle mä oon tästä puhunu on työpsykologi, miessakit ryhmä ja nyt te.”

Miehiltä kysyttiin, mikä on vaikeuttanut lähisuhdeväkivallasta puhumista. Esille nousivat häpeä, syyllisyys ja epäonnistuminen. Kaksi kolmesta miehestä nosti esille tunteen siitä, että epäonnistuisi miehenä, jos puhuisi kokemastaan lähisuhdeväkivallasta ulkopuolisille.

”Ehkä siin oli se taustalla et olisin tuntenut itteni epäonnistuneeks ja silloin mä myöntäisin ittelleni ja muille et mua voidaan satuttaa ja et mä oon jollain tavalla epäonnistunut kumppanina.”

Työntekijä nosti haastattelussaan esille, että miehet ovat tyytyväisiä siihen, että Miessakeilla auttava työntekijä on mies. Työntekijän mukaan miehet pystyvät puhumaan luontevasti ja avoimesti kokemastaan lähisuhdeväkivallasta Miessakit ry:n työntekijöille. Työntekijän mukaan miehiä estää puhumasta muun muassa häpeä siitä, etteivät pärjää asian kanssa yksin sekä pelko siitä, ettei kukaan kuuntele tai ymmärrä. Työntekijän mukaan miehet pelkäävät myös sitä, että heidän puolisonsa kuulevat asiasta ja alkavat tämän jälkeen uhkailemaan heitä esimerkiksi lapsilla.

Haastatteluiden perusteella voidaan tulkita, että haastatteluun osallistuneiden miesten mielestä auttavan työntekijän sukupuolella ei ole merkitystä. Työntekijän mukaan miehet ovat tyytyväisiä siihen, että Miessakit ry:n työntekijät ovat miehiä. Koetusta lähisuhdeväkivallasta on helpompaa puhua auttavalle taholle kuin läheisille.

9 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksillä haluttiin selvittää millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet ovat kohdanneet ja millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut. Tarkoituksena oli saada tutkimustuloksia näihin kysymyksiin sekä väkivaltaa kokeneilta miehiltä että väkivaltaa kohdanneilta Miessakit ry:n työntekijöiltä. Johtopäätöksissä käsitellään sekä kyselylomakkeiden että teemahaastatteluiden tuloksia. Johtopäätöksissä käytetään niin ikään teoriaosuudessa esiteltyjä tutkimuksia ja muita lähteitä.

Miesten ja työntekijöiden kyselylomakkeissa ja haastatteluissa tuli ilmi, että väkivallan tekijä on aina ollut miehen nykyinen tai entinen kumppani. Jokaisessa miesten haastatteluissa nousi esille, että väkivallan tekijä on ollut uhrin naispuolinen kumppani. Työntekijä nosti haastattelussaan esille, että Miessakit ry:n asiakkaiden tapauksissa väkivallan tekijä on yleensä uhrin naispuolinen kumppani. Tästä voi päätellä, että haastatteluiden tulokset ovat tulleet heterosuhteissa elävien miesten kokemuksista. Miessakit ry:n teettämän kyselytutkimuksen (Peitsalo ym. 2017) sekä Tuhansien iskujen maa -tutkimuksessa (Heiskanen & Ruuskanen 2010) nousi esille, että väkivallan tekijänä on yleensä uhrin nykyinen tai entinen kumppani.

Tekijän mahdollinen humalatila otettiin esille sekä miesten että työntekijöiden kyselylomakkeiden vastauksissa ja haastatteluissa. Humalatila näyttää edistävän etenkin fyysisen väkivallan tapahtumista. Jokaisen miehen haastatteluissa tuli ilmi, että suhteen alku on ollut seesteinen ja väkivalta on noussut vasta pikkuhiljaa esille. Tuhansien iskujen maa -tutkimuksen (Heiskanen & Ruuskanen 2010) mukaan tuntemattoman tekijän tekemässä väkivallassa jompikumpi osapuolista oli päihdyksissä 84 prosentissa tapauksista, kumppanin tekemässä väkivallassa puolessa tapauksista.

Henkisen ja fyysisen väkivallan muodot nousivat isoiksi teemoiksi sekä kyselylomakkeiden vastauksissa että haastatteluissa. Kyselylomakkeiden vastausten perusteella kaikki miehet olivat kokeneet suhteensa aika henkistä väkivaltaa ja suurin osa olivat kokeneet myös fyysistä väkivaltaa. Haastatteluissa tuli ilmi, että jokainen haastatteluun osallistuneista miehistä oli kokenut sekä henkistä että fyysistä väkivaltaa. Haastatteluissa jokainen mies otti koetusta lähisuhdeväkivallasta kysyttäessä ensimmäisenä esille kokemansa fyysisen väkivallan. Kokemastaan henkisestä väkivallasta miehet kertoivat vasta fyysisen väkivallan jälkeen. Tästä

voidaan päätellä, että fyysinen väkivalta on ollut uhrille traumatisoivampaa sekä mieleenpainuvampaa. Haastatteluiden perusteella miehiä oli suhteen aikana lyöty, potkittu tai tukistettu. Jokainen mies kertoi haastattelun aikana kokeneensa myös fyysisen väkivallan vakavampia muotoja. Haastatteluissa tuli ilmi, että kahden kumppani oli käyttänyt teräasetta väkivallanteossa apunaan. Koetun fyysisen väkivallan muoto siis vaihteli suhteen aikana lievemmästä vakavampaan. Tuhansien iskujen maa -tutkimuksessa nousivat esille fyysisen väkivallan merkit kuten lyöminen, läpsiminen ja tavaroilla heittelemisen olivat olleet yleisimpiä tekoja tapoja, joita väkivaltaa kokeneet miehet olivat kohdanneet väkivaltaisissa suhteissa (Heiskanen & Ruuskanen 2010). Samanlaisia tuloksia fyysisestä väkivallasta ilmenin myös Miessakit ry:n tekemässä kyselytutkimuksessa (Peitsalo ym. 2017).

Henkinen väkivalta tuli esille jokaisen miehen haastattelussa heti fyysisen väkivallan jälkeen. Suurin osa vastaajista nimesi henkiseksi väkivallaksi mustasukkaisuuden, kontrolloinnin, uhkailun ja syyttelyn. Työntekijä nosti haastattelussaan esille samoja henkisen väkivallan ilmenemismuotoja. Heiskanen & Ruuskanen (2010) Tuhansien iskujen maa -tutkimuksessa, miesten kokeman parisuhdeväkivallan syy on usein ollut kumppanin mustasukkaisuus.

Kaksi kolmesta haastateltavasta puhui lapsistaan haastatteluiden aikana ja kertoi väkivallan tekijän eli tässä tapauksessa puolison tai entisen puolison uhanneensa heitä heidän lapsillaan. Myös työntekijä otti asian esille.

Jokainen työntekijä vastasi kyselylomakkeessa, että yleisin miesten kokeman väkivallanmuoto on henkinen väkivalta. Kaksi kolmesta työntekijästä vastasi toiseksi yleiseksi väkivallanmuodoksi fyysisen väkivallan. Työntekijän haastattelussa tuli ilmi, että työntekijän mukaan henkistä väkivaltaa näkee asiakkaiden keskuudessa enemmän kuin fyysistä väkivaltaa.

Suurin osa miehistä kertoi haastatteluissaan, että koettu lähisuhdeväkivalta oli usein jatkuvaa, jopa päivittäistä. Päivittäinen väkivalta oli miesten kokemusten perusteella sekä fyysistä että henkistä väkivaltaa. Työntekijä sanoi haastattelussaan, että henkinen väkivalta voi olla päivittäistä mutta fyysistä väkivaltaa tapahtuu aina silloin tällöin jonkun riidan yhteydessä. Väkivaltaa kokeneiden miesten ja työntekijän näkemykset eroavat toisistaan tässä kohdassa:

”Kyl mä haluisin sanoo, et jopa viikoittain, et sen verran säännöllistä se oli. Ehkä pahimpina viikkoina oli useampi kerta viikossa. Mä sanoisin, että molempii (fyysistä ja henkistä väkivaltaa) oli aika tasasessa suhteessa, koska se henkinen väkivalta oli niinku tälle kumppanille niinku hyvin oleellinen osa sitä fyysistä väkivaltaa.” Väkivaltaa kokenut mies

”No helpompi sanoa siitä fyysisestä väkivallasta, saattaa olla silloin tällöin jonkun riidan yhteydessä, että enemmän semmoisia silloin tällöin kärjistyviä

tapahtumia. Sit tää henkinen puoli voi olla niin tehokasta et se on ikään kuin koko ajan läsnä.” Työntekijän haastattelu

Väkivallan kierre tulee esille jokaisen miehen haastattelussa. Kaksi kolmesta miehestä kertoi, että oli eronnut väkivaltaisesta suhteesta ja palannut takasin suhteeseen, jossa väkivalta oli jatkunut entisellään. Yksi haastateltava kertoi, että väkivalta oli loppunut suhteesta pidemmäksi aikaa mutta alkoi myöhemmin uudelleen. Työntekijän haastattelussa ei tullut ilmi väkivallan kierrettä.

Tulosten perusteella voi huomata, että miehet ovat kokeneet erilaisia negatiivisia tuntemuksia koetun lähisuhdeväkivallan seurauksena. Miesten ja työntekijöiden vastauksista nousee esille samanlaisia vastauksia. Kaikki kyselyyn vastanneet sekä osa haastateltavista miehistä vastasi kokeneensa lähisuhdeväkivallan seurauksena pelkoa ja ahdistusta. Suurin osa miehistä kertoi haastatteluissa, että työ on auttanut heitä jaksamaan väkivaltaisessa suhteessa. Miehet kertoivat, että työn avulla ovat päässeet pois kotoa. Miehet vaikuttavat haluavan pois kodista, joka ei edusta heille turvapaikkaa. Puolisoa vältellään esimerkiksi pakenemalla töihin ja pyrkimällä pois kodin piiristä. Yksi haastatteluun osallistunut mies kertoi, että koettu väkivalta on vaikuttanut hänen kykyynsä luottaa ihmisiin ja tämän takia hän ei ole pystynyt ryhtymään uuteen parisuhteeseen vaikka väkivaltaa sisältänyt suhde oli päättynyt jo useita vuosia sitten. Tästä voidaan päätellä, että koettu väkivalta voi vaikuttaa uhriin vielä pitkään sen jälkeen kun väkivalta on tapahtunut. Työntekijöiden vastauksista nousi samanlaisia tuntemuksia esille. Koettu väkivalta aiheuttaa uhrissa paljon negatiivisia tunteita.

Yli puolet kyselyyn vastanneista miehistä kertoi hakenensa apua kokemaansa lähisuhdeväkivaltaan itse. Osa kertoi tulleen avun piiriin eri sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kautta. Haastatteluihin osallistuneet miehet kertoivat hakeutuneensa avun piiriin eri tahojen, kuten lastensuojelun kautta. Työntekijöillä kyselylomakkeiden vastaukset olivat samanlaisia kuin miesten. Työntekijän haastattelun mukaan suurin osa Miessakit ry:n asiakkaista tulee palveluun itseohjautuvasti ja reilusti alle puolet tulee muiden ammattilaisten ohjaamina.

Avun hakeminen jakoi miesten mielipiteitä. Puolet kyselyyn vastanneista miehistä koki, että apua kokemaansa lähisuhdeväkivaltaan löysi helposti ja puolet koki, että apua oli vaikea löytää. Suurin osa oli kuitenkin sitä mieltä, että apua sai nopeasti kunhan tiedon avusta oli ensin löytänyt. Kaikki kolme kyselylomakkeeseen vastannutta työntekijää olivat sitä mieltä, että apua on vaikea löytää. Kyselyiden vastauksista tuli ilmi, että suurin osa vastaajista luotti apua tarjoavaan tahoon, kun taas kaikki työntekijät vastasivat, että asiakkaiden on vaikea luottaa apua tarjoavaan tahoon. Tämä herättää ristiriitaisuutta. Minkä takia miehet kokevat luottavansa apua tarjoavaan tahoon, mutta apua tarjoavan tahon työntekijät kokevat asian

päinvastoin? Suurin osa kyselyyn vastanneista työntekijöistä ja miehistä oli sitä mieltä, että miesten kokemuksia koskien lähisuhdeväkivaltaa vähätellään. Vastaajien mukaan sukupuoliroolit vaikeuttavat avun hakemista. Haastatteluissa oli samanlaisia vastauksia. Haastatteluissa nousivat esille miehiin kohdistuvat arvot. Työntekijä nosti esille mieserityisyyden, jonka mukaan miehen pitäisi jaksaa ja kestää kaikki. Samanlaisia vastauksia tuli esille myös miesten haastatteluissa.

Suurin osa haastateltavista miehistä koki haasteena avun hakemiselle olevan saatavilla olevan tiedon puute ja palveluiden niukkuus. Työntekijä nosti haasteeksi asiakasohjauksen puutteellisuuden ja sen, että palveluun ohjaavia ammattilaisia pitäisi olla enemmän. Suurin osa miehistä toivoi, että palveluja olisi saatavilla enemmän. Suurin osa koki, että palvelut ovat suunnattu yleensä väkivaltaa kokeneille naisille eikä miehille. Tästä voidaan päätellä, että väkivallan uhriksi mielletään yleensä nainen eikä miehiä huomioida samalla tavalla palveluita suunnitellessa. Miessakit ry:n tutkimuksen tuloksissa ilmeni samankaltaisia asioita. Miehille on ollut vähäistä tarjontaa keskusteluapuun ammattilaisen kanssa tai vertaistukea ei ole ollut juurikaan saatavilla (Peitsalo ym. 2017).

Kyselylomakkeiden ja haastatteluiden tuloksista voidaan päätellä, että miehet olivat tyytyväisiä Miessakit ry:n tarjoamaan apuun. Ohjatut vertaistukiryhmät oli asiakkaiden keskuudessa koettu hyödyllisimmäksi avunmuodoksi. Suurin osa kyselyyn vastanneista sekä haastatteluun osallistuneista oli osallistuneet kyseiseen ryhmään. Erityisesti miehet pitivät tärkeänä ryhmän tarjoamaa tukea ja tietoa siitä, ettei ole yksin asian kanssa. Tutkimuksen pohjalta voidaan todeta, että haastatteluihin osallistuneille miehille puhuminen kokemastaan väkivallasta on ollut haasteellista läheisille mutta helppoa viranomaisille ja avua tarjoavalle taholle. Kolmesta haastatteluun osallistuneesta miehestä vain yksi oli keskustellut kokemuksistaan läheistensä kanssa. Kaikki kyselyyn vastanneet työntekijät sekä miehet kokivat tarpeelliseksi puhua enemmän koetusta väkivallasta. Tämä kertoo siitä, että miesten kokema väkivalta on vähän puhuttu aihe ja siitä pitäisi keskustella enemmän myös julkisesti.

Miehet kertoivat haastatteluissaan, että auttavan tahon sukupuolella ei ole merkitystä. Työntekijän haastattelussa tuli esille, että Miessakit ry:n asiakkaat olivat tyytyväisiä siihen, että auttava taho on ollut mies. Tämä herättää tutkimuksen tuloksissa ristiriitoja haastatteluihin osallistuvien miesten ja työntekijän vastausten välillä. Suurin osa haastatteluun osallistuneista miehistä kertoi kokeneensa epäonnistuneensa miehenä, jos puhuvat kokemastaan väkivallasta. Työntekijä nosti haastattelussa esille häpeän ja sen, että miehet pelkäävät, ettei kukaan kuuntele tai ymmärrä. Tämä voi kertoa siitä, että miehet mielletään yleensä väkivallan tekijäksi eikä uhreiksi, joten miehillä saattaa olla vaikeuksia puhua asiasta pelätessään olevansa yksin asian kanssa. Miessakit ry:n kyselytutkimuksessa nousi esille, että miesten on vaikea puhua kokemastaan lähisuhdeväkivallasta ammattilaiselle, joka on naispuolinen henkilö. Mikäli auttava taho on miespuolinen, miehet

kokivat puhumisen helpompana. Myös miehisuus estää miehiä puhumasta väkivaltakokemuksistaan. Miehistä kuitenkin 78 prosenttia oli puhunut kokemuksistaan eri ammattilasten kanssa. (Peitsalo ym. 2017.)

10 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön teon vaiheissa on jatkuvasti arvioitu työskentelyn luotettavuutta ja pyritty huomioimaan sen eettiset näkökulmat. Luotettavuuden arviointiin ei ole laadullisessa tutkimuksessa yksiselitteistä ohjetta, mutta usein sitä arvioidaan luotettavuusmittareiden, reliabiliteetin ja validiteetin, avulla (Kananen 2017, 173-175). Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten toistuvuutta. Siinä tarkastellaan, onko tutkimuksessa onnistuttu tuottamaan tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia. Tulokset voidaan todeta reliaabeleiksi, jos kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tulokseen tai jos samaa henkilöä tutkitaan useita kertoja ja saadaan sama lopputulos. Validiteetilla tarkoitetaan, että tutkimuksessa on mitattu sitä asiaa mitä tutkimuksessa oli tarkoitus mitata. Tutkimuksen kannalta on oleellista, että vastaaja ymmärtää tutkijan esittämät kysymykset oikein, että tutkimuksen tuloksia voidaan pitää pätevänä ja tosina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226-227.)

Tutkimuksen reliabiliteettia pyrittiin vahvistamaan käyttämällä aineiston keruussa kahta menetelmää, kyselylomaketta ja haastattelua. Näiden kahden tutkimusmenetelmän avulla on pyritty lisäämään opinnäytetyön luotettavuutta menetelmätriangulaation eli aineistonhankinnan monimenetelmällisyyden avulla (Kananen 2012, 180). Saman kaltaisia vastauksia saatiin sekä kyselylomakkeiden että haastatteluiden vastauksista. Kysymyksistä on pyritty tekemään sekä kyselylomakkeessa että haastattelussa mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä. Ennen kyselylomakkeiden julkaisua sekä haastattelujen pitämistä kysymykset on käyty läpi työtä ohjaavan lehtorin kanssa. Teemahaastattelu mahdollisti tarkentavien kysymysten esittämisen, joilla pystyttiin varmistamaan, että haastateltavat ymmärsivät esitetyt kysymykset oikein.

Riittävä dokumentaatio on tutkimuksen luotettavuuden kannalta tärkeää ja se lisää tutkimuksen uskottavuutta (Kananen 2014, 269). Opinnäytetyöhön on raportoitu kaikki tutkimukselle merkittävät vaiheet ja kerrottu, miksi niin on päädytty tekemään. Teoriatietoa lainattiin aiheisiin liittyvästä kirjallisuudesta sekä sähköisistä lähteistä. Luotettavuutta on pyritty vahvistamaan käyttämällä mahdollisimman uusia painoksia ja julkaisuja. Haastateltavat on valittu sen mukaan, että kyseinen ilmiö kosketi heitä ja he olivat kohderyhmään sopivia (Kananen 2012, 100).

Koko opinnäytetyöprosessin ajan tutkijat ovat pyrkineet noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) mukaan ”tieteellinen tutkimus voi olla

eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa ja sen tulokset voivat olla uskottavia vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla”. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa tutkimuksen kriteerien mukaisten ja eettisesti kestävien tutkimusmenetelmien käyttö (Kananen 2017, 189). Käytetyt tutkimusmenetelmät on valittu tutkimusongelman mukaan. On tärkeää, että tutkija huolehtii koko tutkimusprosessin ajan rehellisyydestä, tarkkuudesta ja objektiivisuudesta (Kananen 2017, 190). Koko opinnäytetyöprosessin ajan on pyritty huomioimaan Kananen mainitsevat seikat. Työskentelyn jokaisessa vaiheessa on painotettu huolellisuutta ja rehellisyyttä. Teemahaastatteluista kerätty tutkimusaineisto on litteroitu sanasta sanaan jottei mikään jäisi huomioimatta. Tieteellistä tutkimusta tehdessä tulee perehtyä aiheeseen koskevaan aikaisempaan tutkimukseen ja hyödyntää niitä tutkimuksen teoriaosassa. Tutkijan täytyy kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemää työtä. (Kananen 2017, 191.) Tässä tutkimuksessa on hyödynnetty muiden tutkijoiden aikaisempaa tutkimusta tutkittavasta ilmiöstä. Muiden tutkijoiden tutkimuksiin ja töihin on viitattu asianmukaisella tavalla.

Kyselylomakkeeseen vastaaminen ja haastatteluun osallistuminen oli osallistujille vapaaehtoista. Osallistujille on lähetetty kyselylomakkeen mukana saatekirje, jossa työomme tarkoituksesta ja tavoitteista kerrottiin. Ennen haastattelua osallistujille toimitettiin suostumuslomake, jossa kerrottiin haastateltavien oikeudesta keskeyttää tai perua haastattelu. Suostumuslomakkeen avulla haastateltavat suostuivat haastatteluiden äänitykseen. Ennen haastattelun aloittamista on käytetty aikaa siihen, että suostumuslomaketta käytiin tarkasti läpi ja haastateltavien suostumus haastattelun äänitykseen on varmistettu. Haastattelut on litteroitu sanasta sanaan ja tutkimuksessa on käytetty suoria lainauksia. Kerätty tutkimusmateriaali hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

11 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia miehiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa. Tutkimuskysymykset olivat ”Millaista lähisuhdeväkivaltaa miehet ovat kohdanneet?” ja ”Millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut?”. Kohderyhmään sopivien miesten lisäksi tietoa kerättiin Miessakit ry:n väkivaltaa kohdanneilta työntekijöiltä. Vastaukset tutkimuskysymyksiin saatiin. Tutkijat kokevat, että oli hyvä kerätä sekä väkivallanuhrin että työntekijän mielipiteitä. Näin voitiin vertailla tuloksia keskenään.

Opinnäytetyössä ilmeni samoja tuloksia kuin aikaisemmissa tutkimuksissa koskien miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa. Miessakit ry:n (Peitsalo ym. 2017) teettämässä kyselyssä sekä Tuhansien iskujen maa -tutkimuksessa (Heiskanen & Ruuskanen 2010) koetun lähisuhdeväkivallan muodot olivat samankaltaisia, kuin tämän tutkimuksen tulokset

kyselomakkeesta sekä teemahaastattelusta. Tutkijat yllättyivät, miten samankaltaisia tulokset olivat verraten näihin kahteen edellä mainittuun tutkimukseen.

Se, miten paljon miehet olivat kokeneet rajua fyysistä väkivaltaa, yllätti tutkimuksen tekijät. Yhdessä haastattelussa tuli esimerkiksi ilmi, että tekijä oli käyttänyt apunaan leipäveistä, joka oli aiheuttanut uhrille vammoja, jotka olivat vaatineet leikkaushoitoa. Väkivaltaa tapahtui suhteissa enemmän kuin osattiin odottaa. Useat miehet kertoivat kokeneensa väkivaltaa viikoittain tai jopa päivittäin.

Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden miesten ja Miessakit ry:n työntekijöiden vastaukset olivat hyvin samankaltaisia. Tutkimuksen tuloksissa tuli vain vähän ristiriitaisuuksia miesten ja työntekijöiden välillä. Yksi merkittävä ristiriitaisuus nousi esiin, kun kyselylomakkeeseen vastanneista miehistä suurin osa koki luottavansa apua tarjoavaan tahoon, kun taas työntekijöistä kaikki kokivat, että asiakkailla on vaikeuksia luottaa apua tarjoavaan tahoon. Olisi mielenkiintoista kuulla, mistä nämä erot johtuvat. Tässä voisikin olla aihe jatkotutkimukselle. Miksi työntekijät kokevat, että miesten on vaikea luottaa apua tarjoavaan tahoon? Millaiset syyt tähän vaikuttavat?

Aineistonhankintamenetelmiä oli tässä tutkimuksessa kaksi, kyselylomake ja teemahaastattelu. Kahden menetelmän tapa koettiin toimivaksi ja hyväksi tavaksi kerätä vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimus toteutettiin syksyllä 2020 vallinneen pandemian aikana, mikä tuotti haasteita aineistonkeruulle. Tutkimuksen osallistujamäärä oli hyvin pieni ja on todennäköistä, että tuloksista olisi saatu paljon kattavammat ja luotettavammat, jos osallistujia olisi ollut enemmän. Alun perin tarkoituksena oli kerätä aineisto pelkän teemahaastattelun avulla, mutta tutkijat kokivat, että haastatteluun ei välttämättä saataisi vallitsevan poikkeustilanteen vuoksi tarpeeksi osallistujia. Näistä syistä johtuen toteutettiin myös suuremman vastaajaryhmän mahdollistava kyselylomake. Teemahaastattelut jouduttiin toteuttamaan puhelimen välityksellä vaikka alkuperäinen tutkimussuunnitelma oli toteuttaa haastattelut kasvotusten.

Aihe koetaan erittäin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi. Miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa on tutkittu huomattavasti vähemmän kuin naisten kokemaa, joten tässä työssä haluttiin lähteä avaamaan keskustelua juuri miesten kokemasta väkivallasta. Vallitsevan poikkeustilanteen vuoksi suuri osa ihmisistä on etätöissä ja muutenkin paljon kotona, joten väkivalta lähisuhteissa lisääntyy. Näiden asioiden valossa tutkimus koetaan ajankohtaiseksi. On tärkeää tuoda esille näkökulma miehestä väkivallan uhrina ja naisesta tekijänä. Tilastokeskuksen (2018) mukaan syylliseksi epäillyistä miehet olivat enemmistössä 77,8 prosentilla. Tämä prosenttimäärä kertoo sen, että mies on useammin väkivallan tekijänä kuin nainen. Vuonna 2017 37,1 prosenttia ja vuonna 2019 37,8 prosenttia oli avio- ja avopuolisoiden välistä väkivaltaa (Tilastokeskus 2018). Opinnäytetyössä laaditussa

tutkimuksessa jokainen lähisuhdeväkivaltaa kokenut mies oli kokenut väkivaltaa omalta kumppaniltaan. Myös Miessakit ry:n työntekijä kertoi, että heidän asiakkaansa kokevat lähisuhdeväkivaltaa avio- tai avopuolisoltaan.

Juuri väkivaltaa kohdanneille miehille suunnattuja palveluita on hyvin vähän ja johtopäätöksissä todettiin, että niitä pitäisi olla enemmän. Työntekijän haastattelussa nousi esille haasteena asiakasohjauksen puutteellisuus. Työntekijän mukaan pitäisi olla enemmän ammattilaisia, jotka ohjaisivat mies asiakkaita palveluiden piiriin. Tämäkin olisi hyvä aihe jatkotutkimukselle. Tutkimukseen voisi ottaa mukaan eri sosiaali- ja terveydenalan ammattilaisia. Olisi tärkeää tutkia ja kehittää miesten kokeman lähisuhdeväkivallan palveluita niin, että ne edistäisivät miesten hakeutumista avunpiiriin.

Tutkimustuloksista ilmenneet avun hakemisen haasteet olivat samankaltaisia kuin aikaisemmissa tutkimuksissa, joita käytettiin tausta-aineistona. Miesten suuri kynnys hakeutua avun piiriin näkyy myös turvakotien asiakasmäärissä, joista vain 7 prosenttia on ollut miehiä (Turvakotipalvelut 2018). Tämä saattaa kertoa siitä, etteivät miehet välttämättä hae apua kokemaansa lähisuhdeväkivaltaan yhtä helposti kuin naiset. Koetusta lähisuhdeväkivallasta puhuminen oli miehille hyvin vaikeaa ja esimerkiksi häpeän tunteen ja miehisyyden menettämisen pelko olivat kynnyksenä hakeutua avun piiriin. Haastattelussa miehet ja työntekijä nostivat esille asenteen, että miehen täytyy kestää väkivalta ja ottaa iskuja vastaan.

Koko opinnäytetyöprosessi oli hyvin opettavainen ja mielenkiintoinen. Matkan varrella koettiin erilaisia haasteita, jotka olivat kuitenkin aina ratkaistavissa. Opinnäytetyötä tehdessä yhdeksi haasteeksi koettiin tiedon puute liittyen miesten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan. Suurin osa lähisuhdeväkivaltaa käsittelevistä tutkimuksista ja lähdekirjallisuudesta käsitteli naisten kokemaa väkivaltaa. Mies usein määritellään väkivallan tekijäksi ja nainen uhriksi. Tiedon puute olikin yksi syy, jonka takia tätä aihetta haluttiin käsitellä opinnäytetyössä. Yksi tärkeä oppimisen oivallus oli nähdä jälkikäteen, miten tuloksista olisi voitu saada vieläkin tarkempia tuloksia muokkaamalla kyselylomakkeiden ja haastatteluiden kysymyksiä.

Tutkijat osoittavat kiitollisuutensa, että kyselyvastausten lisäksi saatiin toteutettua myös haastattelut kolmelle lähisuhdeväkivaltaa kokeneelle miehelle. Tutkimuksen aihe on erittäin henkilökohtainen ja arka, joten haastateltavaksi suostuminen on vaatinut vastaajilta rohkeutta eikä varmuutta haastateltavien saamisesta mukaan tutkimukseen ollut työhön ryhtyessä. Jälkikäteen voidaan todeta, että oli tärkeä kuulla ja saada miesten henkilökohtaisia kokemuksia osaksi tätä opinnäytetyötä. Miessakit ry tekee todella tärkeää työtä auttaakseen väkivallan uhreiksi joutuneita miehiä.

Lähteet

Painetut

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2018. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus.

Jokinen, A. 2000. Panssaroitu maskuliinisuus. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä. Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Krug, E.G., Dahlberg, L.L, Mercy J.A., Zwi, A.B., Lozano, R. 2005. Väkipalta ja terveys maailmassa - WHO:n raportti. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. painos. PS-kustannus.

Sähköiset

Aflecht, T. 2019. Antti Tuisku avautui väkivaltaisesta parisuhteesta - ensimmäinen Vain elämää- esitys vetää hiljaiseksi. Viitattu 30.11.2020.

<https://www.rumba.fi/uutiset/antti-tuisku-avautui-vakivaltaisesta-parisuhteesta-ensimmainen-vain-elamaa-esitys-vetaa-hiljaiseksi/>

Askel terveyteen 2019. Psykkinen kaltoinkohtelu parisuhteessa. Viitattu 1.7.2020.

<https://askelterveyteen.com/psykkinen-kaltoinkohtelu-parisuhteessa-5-merkkia/>

Ensi- ja turvakotien liitto 2019. Naisiin kohdistuva väkipalta on vakava ongelma Euroopassa. Viitattu 10.7.2020. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/naisiin-kohdistuva-vakivalta-on-vakava-ongelma-euroopassa?publisherId=3741&releaseId=69870281>

Ensi- ja turvakotien liitt. 2020. Taloudellinen väkipalta. Viitattu 12.7.2020.

<https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-vakivalta/#1545918214560-7347ec49-6ee8>

Ensi- ja turvakotien liitto 2020. Tunnista väkivalta. Viitattu 16.7.2020.

<https://ensijaturvakotienliitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-vakivalta/>

Genius 2020. Joku raja (Vain elämää kausi 10). Antti Tuisku. Viitattu 14.12.2020

<https://genius.com/Antti-tuisku-joku-raja-vain-elamaa-kausi-10-lyrics>

Heiskanen, M. & Ruuskanen, E. 2010. Tuhansien iskujen maa. Miesten kokema väkivalta Suomessa. Viitattu 29.11.2020.

https://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/6KHnLcUwR/Full_report_66.pdf

Hietämäki, J., Kaipainen, S., Seppälä, T. & Ewalds, H. 2020. Nollalinjan puhelinapu auttaa lähisuhdeväkivaltaa kokevia. Tulokset, arviointi ja suositukset. Viitattu 13.12.2020.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140623/URN_ISBN_978-952-343-545-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kehus, J. & Lähteinen, S. 2009. Ryhmämuotoisuus sosiaalialan työssä. Viitattu 11.12.2020.

http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/kaste/lappi/yhteisolliset-tyomenetelmat-1/Ryhmamutoisuus_sosiaalialan_tyossa_Roi_Kehus-Lahteinen_helmi2011.pdf

KvantiMOTV 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 3.11.2020.

<https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>

Kirkko & koti 2019. Mitä on hengellinen väkivalta. Viitattu 20.7.2020.

<https://www.kirkkojakoti.fi/elama/mita-on-hengellinen-vakivalta/>

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983. Viitattu 10.12.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1983/19830361>

Lastensuojelulaki 417/2007. Viitattu 10.12.2020.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P6>

Lähisuhdeväkivalta 2017. Tilastoraportti 40/2018. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 10.12.2020.

https://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2017. Väkivalta perheessä. Viitattu 28.6.2020.

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/vakivalta-perheessa/>

Miessakit ry 2020a. Miessakit ry. Viitattu 30.5.2020.

<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/>

Miessakit ry 2020c. Missio ja arvot. Viitattu 16.6.2020.

<https://www.miessakit.fi/miessakit-ry/missio-ja-arvot/>

Miessakit ry 2019d. Lyömätön linja. Viitattu 1.6.2020.

<https://www.hyvaksymys.fi/kurssi/lahisuhdevakivaltakurssi-miessakit-ry/mita-on-lahisuhdevakivalta-miessakit-ry/>

Miessakit ry 2020b. Väkivaltaa kokeneet miehet. Viitattu 15.6.2020.

<https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/vakivaltaa-kokeneet-miehet/>

Naisenväkivalta.fi 2020. Nainen väkivallan tekijänä parisuhteessa. Viitattu 6.6.2020.

<https://www.naisenvakivalta.fi/nainen-vakivallan-tekijana-parisuhteessa/>

Naisten linja 2020. Digitaalinen väkivalta. Viitattu 15.6.2020.

<https://www.naistenlinja.fi/tietoa-vakivallasta/vakivallan-muodot/digitaalinenvakivalta/>

Naisten linja 2020. Fyysinen väkivalta. Viitattu 4.6.2020.

<https://www.naistenlinja.fi/tietoa-vakivallasta/vakivallan-muodot/fyysinen-vakivalta/>

Naisten linja 2020. Henkinen väkivalta. Viitattu 2.6.2020.

<https://www.naistenlinja.fi/tietoa-vakivallasta/vakivallan-muodot/henkinen-vakivalta/>

Nollalinja 2020. Seksuaalinen väkivalta. Viitattu 16.6.2020.

<https://www.nollalinja.fi/mika-on-vakivaltaa/seksuaalinen-vakivalta/>

Nollalinja 2020. Turvakoti. Viitattu 10.12.2020.

https://www.nollalinja.fi/turvakoti/?gclid=CjwKCAiAiML-BRAAEiwAuWVggs5O0HBLQvWyl_rY7ZXevjbCyKkXH4wIk2gJCOqPoag6YOHZBUWU9xoCz0IQAvD_BwE

Notko, M. 2011. Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Viitattu 15.12.2020.

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/25769/9789513941789.pdf>

Nettiturvakoti 2020. Väkivallan kierre. Viitattu 10.7.2020.

<https://nettiturvakoti.fi/tunnista-vakivalta/vakivallan-monet-kasvot/#vakivallan-kierre>

Nettiturvakoti 2020. Väkivalta seurustelusuhteessa. Viitattu 6.6.2020.

https://nettiturvakoti.fi/nuoret/seurusteluvakivalta/#seurustelu_vakivallan_vaikutukset

Parisuhdekeskus Kataja 2020. Henkinen väkivalta parisuhteessa. Viitattu 12.6.2020.

<https://parisuhdekeskus.fi/blog/henkinen-vakivalta-parisuhteessa/>

Peitsalo, P., Pekkola, J. & Sarlin, T. 2017. Vaiettu väkivalta. Viitattu 23.11.2020.
https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2019/09/Vaiettu-va%CC%88kivalta_print.pdf

Psyjuridica Oy 2013. Apua vainoamiseen. Viitattu 10.6.2020.
<https://psyjuridica.com/apua-vainoamiseen/>

Päihdelinkki 2015. Perheväkivalta. Viitattu 8.6.2020.
<https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/aggressiivisuus-ja-vakivalta/perhevakivalta>

Pääkaupungin turvakoti ry 2020. Fyysinen väkivalta. Viitattu 4.6.2020.
<https://paakaupunginturvakoti.fi/lahisuhde-ja-perhevakivalta/fyysinen-vakivalta/>

Pääkaupungin turvakoti ry 2020. Seksuaalinen väkivalta. Viitattu 27.6.2020.
<https://paakaupunginturvakoti.fi/lahisuhde-ja-perhevakivalta/seksuaalinen-vakivalta/>

Pääkaupungin turvakoti ry 2020. Uskonnollinen ja hengellinen väkivalta. Viitattu 18.6.2020.
<https://paakaupunginturvakoti.fi/lahisuhde-ja-perhevakivalta/uskonnollinen-ja-hengellinen-vakivalta/>

Rikoksentorjunta.fi 2020. Väkivalta. Viitattu 27.6.2020.
<https://rikoksentorjunta.fi/vakivalta>

Rikoslaki 19.12.1889/39. Viitattu 10.12.2020.
[https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search\[type\]=pika&search\[pika\]=rikoslaki#L20](https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search[type]=pika&search[pika]=rikoslaki#L20)

Rikosuhripäivystys 2020. Lähisuhdeväkivalta voi koskettaa jokaista. Viitattu 15.6.2020.
<https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/lahisuhdevakivalta/>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 10.11.2020.
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_6_1.html

Sosiaali- ja terveysministeriö 2010. Lähisuhde- ja perheväkivallan uhreille tarjottavat turvakotipalvelut. Viitattu 9.12.2020.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/71819/URN%3aBNB%3afi-fe201504224160.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Suomen Mielenterveys ry 2020. Henkinen väkivalta. Viitattu 8.6.2020.
<https://mieli.fi/fi/mielenterveys/vaikeat-el%C3%A4m%C3%A4ntilanteet/v%C3%A4kivalta/henkinen-v%C3%A4kivalta-satuttaa-sis%C3%A4lt%C3%A4p%C3%A4in>

Suomen Mielenterveys ry 2020. Väkivalta satuttaa. Viitattu 10.6.2020.

<https://mieli.fi/fi/mielenterveys/vaikeat-el%C3%A4m%C3%A4ntilanteet/v%C3%A4kivalta-satuttaa>

Takuusäätiö 2020a. Tietoa meistä. Viitattu 10.12.2020.

<https://www.takuusaatio.fi/takuusaatio/tietoa-meista/>

Takuusäätiö 2020b. Taloudellinen hyväksikäyttö. Viitattu 20.6.2020.

<https://www.takuusaatio.fi/taloudellinen-hyvakskytto-ja-vakivalta-perheessa>

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos 2018. Kaltoin kohtelu. Viitattu 20.6.2020.

<https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/-/ikaantyneisiin-kohdistuva-kaltointkohtelu-ja-vakivalta-on-vaikeasti-tunnistettavaa-piilorikollisuutta>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2020. Lapsiin kohdistuva väkivalta. Viitattu 1.6.2020.

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/lapsiin-kohdistuva-vakivalta

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2020. Lähisuhdeväkivalta. Viitattu 9.6.2020.

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/vakivallan-ehkaisy/lahisuhdevakivalta

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2019. Turvakotipalvelut 2018. Viitattu 9.12.2020.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138206/Tr_22_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyskylä 2018. Seksuaalinen väkivalta. Viitattu 23.6.2020.

<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaaliv%C3%A4kivalta/mit%C3%A4-on-seksuaaliv%C3%A4kivalta>

Tilastokeskus 2018. Avio- ja avopuolisoiden välisten tapauksien osuus perhe- ja lähisuhdeväkivallasta laskussa. Viitattu 13.12.2020.

https://www.stat.fi/til/rpk/2017/15/rpk_2017_15_2018-05-31_tie_001_fi.html

Tilastokeskus 2020. Aikuisista perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 76,8 prosenttia oli naisia. Viitattu 13.12.2020.

https://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 12.12.2020.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf?_ga=2.238655043.2113566162.1607688238-1191416707.1607688238

Väestöliitto 2019. Parisuhdeväkivalta on yleinen Suomessa esiintyvä rikos. Viitattu 10.6.2020.
https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/parisuhdevakivalta/vakivallan-tekijat/

Väestöliitto 2020. Läheinen parisuhde. Viitattu 1.7.2020.
<https://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/?x17665=8855634>

Kuviot

Kuvio 1: Väkivallan kierteen (Nettiturvakoti 2020).	13
Kuvio 2: Nykyisen kumppanin toteuttaman väkivallan uhriksi joutuneita (Heiskanen & Ruuskanen 2010).	18
Kuvio 3: Entisen kumppanin toteuttaman väkivallan uhriksi joutuneita (Heiskanen & Ruuskanen 2010).	19

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake miehille	55
Liite 2: Kyselylomake työntekijöille	61
Liite 3: Saatekirje miehille	65
Liite 4: Saatekirje työntekijöille	66
Liite 5: Suostumuslomake	67
Liite 6: Teemahaastattelurunko miehille	68
Liite 7: Teemahaastattelurunko työntekijöille	69

Liite 1: Kyselylomake miehille

Tutkimus miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta

Jokainen vastaus on opinnäytetyömme ja aiheeseen liittyvän tietouden lisäämisen kannalta merkittävä, minkä vuoksi toivomme, että vastaisit kyselyymme. Vastaamalla edistät tietoutta miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta.

Taustatiedot kyselyyn vastaajasta

1. Ikä vuosina:

- ☐ Alle 18
- ☐ 18-30
- ☐ 31-50
- ☐ Yli 50
- ☐ En halua vastata

2. Koulutustausta:

- ☐ Peruskoulu/kansakoulu
- ☐ Toinen aste (lukio tai ammattikoulu)
- ☐ Alempi korkeakoulu
- ☐ Ylempi korkeakoulu
- ☐ En halua vastata

3. Siviilisääty:

- ☐ Parisuhteessa
- ☐ Ei suhteessa
- ☐ Naimisissa
- ☐ Eronnut
- ☐ Leski
- ☐ En halua vastata

Seuraavien kysymysten tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta. Monivalintakysymyksissä voit valita useamman, kuin yhden vastausvaihtoehdon.

4. Mitä lähisuhdeväkivallan muotoja olet kokenut?

- ☐ () Henkistä väkivaltaa
- ☐ () Fyysistä väkivaltaa
- ☐ () Seksuaalista väkivaltaa
- ☐ () Vainoamista: seuraamista, toistuvia yhteydenottoja..
- ☐ () Taloudellista väkivaltaa: rahattomana pitämistä, rahankäytön rajoittamista..
- ☐ () Digitaalista väkivaltaa: viestien lukemista, sosiaalisen median sijaintitietojen vakoilemista..
- ☐ () Kaltoinkohtelua tai laiminlyöntiä
- ☐ () Uskonnollista tai hengellistä väkivaltaa
- ☐ () Muu

5. Mitä lähisuhdeväkivallan muotoja olet kokenut eniten?

Kirjoita vastaus

6. Kenen toimesta olet kokenut lähisuhdeväkivaltaa?

Kirjoita vastaus

7. Miten väkivalta alkoi?

Kirjoita vastaus

8. Kuinka usein väkivaltaa on koettu?

- ☐ () Vain kerran
- ☐ () Muutaman kerran
- ☐ () Toistuvasti/jatkuvasti:
 - a) Päivittäin tai useammin
 - b) Viikoittain
 - c) Kuukausittain
- ☐ () Vaihtelevin välein: useita kertoja vuodessa
- ☐ () Vaihtelevin välein: harvemmin, kuin kerran vuodessa

9. Väkivallan seurauksena olen kokenut seuraavia tuntemuksia:

- ☐ () Hävennyt

- ☐ Kokenut syyllisyyttä
- ☐ Pelännyt
- ☐ Ahdistunut
- ☐ Sairastunut masennukseen
- ☐ Kärsinyt unettomuudesta
- ☐ Itsetuntoni on kärsinyt
- ☐ Olen ollut itsetuhoisin tai minulla on ollut itsetuhoista ajattelua
- ☐ Työni jälki on huonontunut

10. Miten kokemasi lähisuhdeväkivalta on vaikuttanut sinuun?

Kirjoita vastaus

Seuraavien kysymysten tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia avun piiriin hakeutumisesta. Voit valita useamman, kuin yhden vastausvaihtoehdon.

11. Miten hakeuduit avun piiriin?

- ☐ Hain apua itse
- ☐ Minua kehoitettiin hakemaan apua:
 - a) Omainen/läheinen
 - b) Viranomainen (poliisi, sosiaalityöntekijä, terveyskeskus..)
- ☐ Muu

12. Millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut?

Kirjoita vastaus

13. Mitkä seuraavista väittämistä kuvaavat parhaiten tuntemuksiasi avun hakemista koskien?

- ☐ Apua oli vaikea löytää
- ☐ Löysin apua helposti
- ☐ Avun saamisessa kesti kauan
- ☐ Miesten kokema väkivalta on tabu
- ☐ Miehiin suhtaudutaan eri tavalla, kuin naisiin väkivallan uhreina
- ☐ En usko, että väkivallan uhrin sukupuolella on merkitystä apua hakiessa
- ☐ Miesten kokemuksia vähätellään

- ☐ () Minuun on suhtauduttu asiallisesti
- ☐ () Olen kokenut epäasiallista kohtelua avunhankintaprosessin aikana
- ☐ () Luotan apua tarjoavaan tahoon
- ☐ () Minulla on vaikeuksia luottaa apua tarjoavaan tahoon

14. Minkälaiset tekijät vaikeuttavat hakeutumista avun piiriin?

Kirjoita vastaus

15. Väkivallan kokemuksesta on mielestäni:

- ☐ () Vaikea puhua
- ☐ () Luontevaa puhua
- ☐ () Tarpeellista puhua enemmän
- ☐ () Väkivallasta puhutaan tarpeeksi
- ☐ () Asia ei kuulu muille, kuin asianomaisille

16. Minkä luulet olevan syy sille, että kokemastaan väkivallasta voi olla vaikea puhua?

Kirjoita vastaus

17. Koetko, että sukupuolella on vaikutusta siihen, miten yhteiskunta kohtelee henkilöä väkivallan uhrina?

- ☐ () Miehiin suhtaudutaan väkivallan uhreina eri tavalla, kuin naisiin
- ☐ () En usko, että uhrin sukupuolella on merkitystä
- ☐ () Miesten kokemuksia vähätellään

18. Mistä löysit tietoa Miessakit ry:stä?

- ☐ () Sanomalehti
- ☐ () Netti
- ☐ () Sosiaalinen media
- ☐ () Terveyskeskus
- ☐ () Viranomainen (poliisi, sosiaalityöntekijä..) kertoi
- ☐ () Muu

19. Minkälaista apua olet saanut Miessakit ry:ltä?

- ☐ Apua puhelimitse
- ☐ Sähköpostilla
- ☐ Yksilötapaamisissa
- ☐ Ohjatuissa vertaisryhmätapaamisissa
- ☐ Muu

20. Koetko hyötynneesi saamastasi avusta?

- ☐ Kyllä, paljon
- ☐ Kyllä, jonkun verran
- ☐ En varsinaisesti

21. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen **KYLLÄ**

Minua on auttanut erityisesti:

- ☐ Puhelinapu
- ☐ Sähköpostiapu
- ☐ Yksilötapaamiset
- ☐ Ohjatut vertaisryhmätapaamiset

22. Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen **EI**

Olisin hyötynyt avusta enemmän, jos:

- ☐ Olisin saanut apua nopeammin
- ☐ Minulla olisi ollut enemmän tietoa entuudestaan
- ☐ Vertaistuen avulla
- ☐ Olisin voinut soittaa päivystävään numeroon heti

23. Miten saamasi apu on auttanut sinua?

Kirjoita vastaus

24. Miten kehittäisit avun tarjoamista?

- ☐ Enemmän kahdenkeskeisiä tapaamisia työntekijän kanssa
- ☐ Ryhmätoiminnan kehittämistä

- () Enemmän tietoa toiminnasta esimerkiksi nettisivuille
- () Toiminta näkyvämmäksi
- () Avun saaminen nopeammaksi
- () Muu

25. Onko jotain, mitä haluat itse kertoa, mitä emme ole kysyneet?

Kirjoita vastaus

Opinnäytetyön kannalta olisi hienoa, jos saisimme haastatella lähisuhdeväkivaltaa kokeneita miehiä vielä esimerkiksi puhelimen välityksellä. Jos olet valmis haastatteluun, kirjoita puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi alla olevaan kohtaan, niin otamme sinuun yhteyttä. Voit myös ottaa meihin yhteyttä sähköpostilla tuuna.hyokyvaara@student.laurea.fi / karoliina.janczak@student.laurea.fi.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

- Tuuna Hyökyvaara & Karolina Janczak

26. Puhelinnumero tai sähköpostiosoite haastattelua varten:

Kirjoita vastaus

Liite 2: Kyselylomake työntekijöille

Tutkimus miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta

Jokainen vastaus on opinnäytetyömme ja aiheeseen liittyvän tietouden lisäämisen kannalta merkittävä, minkä vuoksi toivomme, että vastaisit kyselyymme. Vastaamalla edistät tietoutta miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta.

Taustatiedot kyselyyn vastaajasta

27. Koulutustausta:

- ☐ Peruskoulu
- ☐ Toinen aste (lukio tai ammattikoulu)
- ☐ Alempi korkeakoulu
- ☐ Ylempi korkeakoulu
- ☐ En halua vastata

28. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt Miessakit ry:llä:

- ☐ Alle 1 vuotta
- ☐ 1-2 vuotta
- ☐ 3-5 vuotta
- ☐ 6-10 vuotta
- ☐ Yli 10 vuotta
- ☐ En halua vastata

Seuraavien kysymysten avulla pyrimme selvittämään, minkälainen asiakkaan avunhankintaprosessi lähisuhdeväkivaltaan liittyen on työntekijän näkökulmasta. Voit valita useamman, kuin yhden vastausvaihtoehdon.

29. Mitä lähisuhdeväkivallan muotoja kohtaat tai näet eniten asiakkaiden keskuudessa?

- ☐ Henkistä väkivaltaa
- ☐ Fyysistä väkivaltaa
- ☐ Seksuaalista väkivaltaa
- ☐ Vainoamista: seuraamista, toistuvia yhteydenottoja..
- ☐ Taloudellista väkivaltaa: rahattomana pitämistä, rahankäytön rajoittamista..
- ☐ Digitaalista väkivaltaa: viestien lukemista, sosiaalisen median sijaintitietojen vakoilemista..

- () Kaltoinkohtelua tai laiminlyöntiä
- () Uskonnollista tai hengellistä väkivaltaa
- () Muu

30. Kenen toimesta miehet kokevat eniten lähisuhdeväkivaltaa?

Kirjoita vastaus

31. Miten väkivalta yleensä alkaa?

Kirjoita vastaus

32. Kuinka usein väkivaltaa yleensä tapahtuu?

Kirjoita vastaus

33. Miten asiakas yleensä päätyy teiden apunne piiriin?

- () Asiakas hakee itse apua
- () Asiakasta kehoitetaan hakemaan apua:
 - d) Omainen/läheinen
 - e) Viranomainen
- () Muu

34. Miten asiakkaat yleensä löytävät Miessakit ry:n?

Kirjoita vastaus

35. Miten avunhankintaprosessi etenee?

Kirjoita vastaus

36. Mitkä seuraavista väittämistä kuvaavat parhaiten tuntemuksiasi avun hakemista koskien

- () Apua on vaikea löytää
- () Apua löytää helposti
- () Apua saa nopeasti
- () Avun saamisessa kestää kauan
- () Miesten kokema väkivalta on tabu
- () Miehiin suhtaudutaan eri tavalla, kuin naisiin väkivallan uhreina

- ☐ En usko, että väkivallan uhrin sukupuoli on merkitystä apua hakiessa
- ☐ Miesten kokemuksia vähätellään
- ☐ Apua hakeviin suhtaudutaan asiallisesti
- ☐ Apua hakevat joutuvat kokemaan epäasiallista kohtelua avunhankintaprosessin aikana
- ☐ Asiakkaat luottavat apua tarjoavaan tahoon
- ☐ Asiakkailla on vaikeuksia luottaa apua tarjoavaan tahoon

37. Minkälaiset tekijät vaikeuttavat miesten hakeutumista avun piiriin?

Kirjoita vastaus

38. Väkivaltaa kokeneiden miesten on mielestäni:

- ☐ Vaikea puhua kokemastaan väkivallasta
- ☐ Luontevaa puhua kokemastaan väkivallasta
- ☐ Tarpeellista puhua enemmän kokemastaan väkivallasta
- ☐ Väkivallasta puhutaan tarpeeksi
- ☐ Asia ei kuulu muille, kuin asianomaisille
- ☐ Muu

39. Miksi miesten on mielestäsi vaikea puhua kokemastaan väkivallasta?

Kirjoita vastaus

40. Koetko, että sukupuoli on vaikutusta siihen, miten yhteiskunta kohtelee henkilöä väkivallan uhrina?

- ☐ Miehiin suhtaudutaan eri tavalla, kuin naisiin väkivallan uhreina
- ☐ En usko, että väkivallan uhrin sukupuoli on merkitystä apua hakiessa
- ☐ Miesten kokemuksia vähätellään

41. Millä keinoilla miesten kokemaa väkivaltaa voitaisiin tuoda enemmän ihmisten tietoisuuteen?

Kirjoita vastaus

42. Onko jotain, mitä haluat itse kertoa, mitä emme kysyneet?

Kirjoita vastaus

Opinnäytetyön kannalta olisi hienoa, jos saisimme haastatella väkivaltatyöntekijöitä vielä esimerkiksi puhelimen välityksellä. Jos olet valmis haastatteluun, kirjoita puhelinnumerosi tai sähköpostiosoitteesi alla olevaan kohtaan, niin otamme sinuun yhteyttä. Voit myös ottaa meihin yhteyttä sähköpostilla tuuna.hyokyaara@student.laurea.fi / karoliina.janczak@student.laurea.fi.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

- Tuuna Hyökyvaara & Karolina Janczak

43. Puhelinnumero tai sähköpostiosoite haastattelua varten:
Kirjoita vastaus

Liite 3: Saatekirje miehille

Saatekirje asiakkaalle 14.9.2020

Arvoisa vastaaja,

Olemme kaksi sosionomi (AMK) opiskelijaa Laurea Ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta sekä avunhankintaprosessista.

Tutkimus toteutetaan lähettämällä kyselylomake työntekijöille sekä väkivaltaa kokeneille ja apua hakeneille miehille. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta sekä avun piiriin hakeutumisesta. Työntekijöiden vastausten kautta pyrimme selvittämään, minkälainen asiakkaan avunhankintaprosessi lähisuhdeväkivaltaan liittyen heidän näkökulmastaan on. Apua hakeneiden miesten vastausten avulla pyrimme selvittämään: Millaista väkivaltaa he ovat kohdanneet? Millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut?

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja antaa ihmisille enemmän tietoa miesten kokemasta väkivallasta sekä avunhankintaprosessista. Kysely sisältää sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselyn vastaaminen kestää noin 15 minuuttia.

Kysely toteutetaan syyskuun aikana, viimeinen vastauspäivä kyselylle on 28.9.2020.

Jokainen vastaus on opinnäytetyömme ja aiheeseen liittyvän tietouden lisäämisen kannalta merkittävää, minkä vuoksi toivomme, että vastaisit kyselyymme. Vastaamalla edistät tietoutta miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja kyselyyn vastanneiden anonymiteetti säilytetään koko prosessin ajan. Vastaukset hävitetään heti, kun opinnäytetyö on valmis.

Mikäli Teille herää kysymyksiä, voitte olla meihin yhteydessä sähköpostilla.

Kiitos!

Ystävällisin terveisin,

Tuuna Hyökyvaara

Karolina Janczak

Liite 4: Saatekirje työntekijöille

Saatekirje työntekijöille 14.9.2020

Arvoisa Vastaja,

Olemme kaksi sosionomi (AMK) opiskelijaa Laurea Ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta sekä avunhankintaprosessista.

Tutkimus toteutetaan lähettämällä kyselylomake työntekijöille sekä väkivaltaa kokeneille ja apua hakeneille miehille. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta sekä avun piiriin hakeutumisesta. Työntekijöiden vastausten kautta pyrimme selvittämään, minkälainen asiakkaan avunhankintaprosessi lähisuhdeväkivaltaan liittyen heidän näkökulmastaan on. Apua hakeneiden miesten vastausten avulla pyrimme selvittämään: Millaista väkivaltaa he ovat kohdanneet? Millainen prosessi avun piiriin hakeutuminen on ollut?

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja antaa ihmisille enemmän tietoa miesten kokemasta väkivallasta sekä avunhankintaprosessista. Kysely sisältää sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselyn vastaaminen kestää noin 15 minuuttia.

Kysely toteutetaan syyskuun aikana, viimeinen vastauspäivä kyselylle on 28.9.2020.

Jokainen vastaus on opinnäytetyömme ja aiheeseen liittyvän tietouden lisäämisen kannalta merkittävää, minkä vuoksi toivomme, että vastaisit kyselyymme. Vastaamalla edistät tietoutta miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja kyselyyn vastanneiden anonymiteetti säilytetään koko prosessin ajan. Vastaukset hävitetään heti, kun opinnäytetyö on valmis.

Mikäli Teille herää kysymyksiä, voitte olla meihin yhteydessä sähköpostilla.

Kiitos!

Ystävällisin terveisin,

Tuuna Hyökyvaara

Karolina Janczak

Liite 5: Suostumuslomake

SUOSTUMUSLOMAKE

Tutkimuksen työnimi: Opinnäytetyö miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta

Vastuuhenkilöt: Tuuna Hyökyvaara ja Karolina Janczak

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta sekä avun piiriin hakeutumisesta. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia ja antaa ihmisille enemmän tietoa miesten kokemasta lähisuhdeväkivallasta sekä avunhankintaprosessista.

Olen perehtynyt opinnäytetyön tarkoitukseen ja tavoitteeseen. Minulla on oikeus peruuttaa tai keskeyttää haastatteluun osallistuminen, milloin tahansa. Tutkijoilla on oikeus nauhoittaa haastattelu ja lupa käyttää kerättyä aineistoa opinnäytetyössään. Aineistosta hävitetään yksittäisen osallistujan tunnistetiedot ja nauhoite hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

Suostun osallistumaan haastatteluun. Aika ja paikka:

Haastateltavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Vahvistamme, että olemme kertoneet edellä mainitulle haastateltavalle tutkimuksen luonteesta, tarkoituksesta sekä toteutustavasta ja hän on antanut vapaaehtoisen suostumuksensa haastatteluun ja haastatteluaineiston käyttöön edellä esitettyihin tarkoituksiin.

Aika ja paikka:

Haastattelijan allekirjoitus ja nimenselvennys

Liite 6: Teemahaastattelurunko miehille

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Haastattelun tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta sekä avunpiiriinhakeutumisesta. Haastattelu etenee ennalta määrättyjen teemojen mukaisesti, mutta haastateltavat voivat tarvittaessa esittää täydentäviä lisäkysymyksiä haastattelun edetessä. Teemahaastattelurungossa näet teemat, joita käsittelemme haastattelussa, sekä näihin liittyviä kysymyksiä.

TAUSTATIEDOT

- Ikä

KOETTU LÄHISUHDEVÄKIVALTA

- Miten kuvailisit kokemaasi lähisuhdeväkivaltaa?
- Mikä sai sinut tajuamaan, että olet väkivallan uhri?
- Kuinka usein väkivaltaa on tapahtunut?
- Millaisia vaikutuksia kokemallasi väkivallalla on ollut?

AVUN PIIRIIN HAKEUTUMINEN

- Mikä sai sinut hakeutumaan avun piiriin?
- Oliko avun hakemisessa haasteita?
- Minkälaista tietoa olisit itse kaivannut apua hakiessasi?
- Millaiset asiat tai tunteet ovat estäneet sinua, tai yleisesti, puhumasta lähisuhdeväkivallasta?
- Minkälaisiksi koet Miessakit ry:ltä saamasi avun?
- Minkälaisia vaikutuksia vertaistuellla on ollut kokemasi lähisuhdeväkivallan käsittelyssä?
- Onko uhrin sukupuolella merkitystä avun piiriin hakeutumisessa?

Liite 7: Teemahaastattelurunko työntekijöille

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Haastattelun tarkoituksena on selvittää miesten kokemuksia lähisuhdeväkivallasta sekä avunpiiriinhakeutumisesta. Haastattelu etenee ennalta määrättyjen teemojen mukaisesti, mutta haastateltavat voivat tarvittaessa esittää täydentäviä lisäkysymyksiä haastattelun edetessä. Teemahaastattelurungossa näet teemat, joita käsittelemme haastattelussa, sekä näihin liittyviä kysymyksiä.

TAUSTATIEDOT

- Koulutustausta
- Työkokemus

KOETTU LÄHISUHDEVÄKIVALTA

- Miten kuvailisit miesten kokemaa lähisuhdeväkivaltaa?
- Miten asiakas yleensä huomaa joutuneensa väkivallan uhriksi?
- Kuinka usein väkivaltaa tapahtuu ja kenen toimesta?
- Miten koettu väkivalta vaikuttaa miehiin?

AVUN PIIRIIN HAKEUTUMINEN

- Miten miehet yleensä hakeutuvat avun piiriin?
- Onko avun hakemisessa haasteita?
- Minkälaista tietoa miehet kertovat kaivanneensa apua hakiessaan?
- Millaiset tunteet tai asiat estävät miehiä puhumasta kokemastaan lähisuhdeväkivallasta?
- Minkälaisiksi miehet ovat kokeneet Miessakit ry:n avun lähisuhdeväkivaltaan?
- Minkälaisia vaikutuksia vertaistuellalla on ollut miehille?
- Onko uhrin sukupuolella merkitystä avun piiriin hakeutumisessa?